VENSKAB-DANMARK-KINA.DK

DanmarKina

NR. 108
2017

RETHINK CHINA

VIND EN REJSE FOR TO TIL SHANGHAI

Konkurrence for alle, der er elever på en ungdomsuddannelse eller studerende i Region Midtjylland

Se mere på s. 39

regionmidtjylland midt DanmarKina

INDHOLD

3 **PANDANATION DANMARK**
Sidse Laugesen

8 **ØRNEN OG DRAGEN**
Bertel Heurlin

12 **ET SPØRGSMÅL OM STABILITET**
Liselotte Odgaard

17 **SHANGHAI REVISITED**
Martin Bech

20 **SICHUANMAD**
Inger Marie Møller

22 **HVAD LAVER BESTSELLER (OGSÅ) I KINA?**
Mikkel Rytter Poulsen

26 **BOGSPALTEN**

29 **FRA 'FOLLOWER' TIL 'FAST FORWARD'**
Stine Haakonsson

32 **DANSK TESAMMENSLUTNING**
Alexis Kaae

34 **SILKEVEJENE – GO GLOBAL**
Birgitte Samsøe Crawfurd

38 **DKK NYT**

39 **RETHINK CHINA**

40 **KULTURNOTER**

41 **AMATØRARKITEKTEN WANG SHU**
Holger Dahl

44 **KINA PÅ MOBILEN**
Ulrik Tarp Jensen

48 **TÆT-HØJT-DYRT**
Jens Schott Knudsen

Foto: Jens Schott Knudsen

欢迎中国游客

Huānyíng zhōngguó yóukè

I juni måned deltog vi i China Tourism Night 2017 i Tivoli i København. Der er dansk-kinesisk turistår i år, og begge sider har store ambitioner om at få mange flere besøgende. Og det er heldigvis besøg, der i den grad går begge veje. Tidligere gik turiststrømmen kun fra Danmark til Kina, men med den stigende velstand i Kina har kineserne også mulighed for at rejse udenlands. Og den benyttes!

Også her er Kina nr. 1. I 2016 rejste 122 mio. kinesere ud som turister verden over. Som altid med Kina er tallene store, så det er godt at tage det relative i betragtning. Det er trods alt under 10 % af befolkningen. Rejsemålene er mange med Thailand som topscorer. Af de europæiske lande er det Italien, der topper som nr. 15 på listen over de mest populære destinationer for kinesere.

De kinesiske turister er kendte for at bruge mange penge. Totalt er vi oppe i størrelsesordenen ca. 110 mia. dollars. Men mange steder er de også kendte for dårlig opførsel. Historier, der går fra at spytte på gaden eller klatre på statuer til at ville åbne døren i et fly for at få frisk luft eller geråde i slagsmål. Eksempler, der ikke helt kan overraske, når man kender til Kina. Men det er interessant, at den slags episoder i den grad også beskrives som skrækhistorier i kinesiske medier.

Man føler sig nemlig ilde berørt og tager kollektivt ansvar for den dårlige opførsel, og der er udsendt en officiel guide, som i detaljer forklarer, hvordan man opfører sig i udlandet. Helt ud til, at man ikke skal stå på toiletsædet. Samtidig må man igen tage det relative i betragtning. I det her tilfælde, at der er så mange kinesiske turister, at få brodne kar fylder. Både i den kinesiske og i andres bevidsthed.

Det er ikke for at forklejne de reelle episoder og problemer. Men jeg kan ikke lade være med at spekulere over, om kineserne er så meget værre end andre turister.

Jeg er i hvert fald gammel nok til at huske, hvordan det var, da vi i Danmark fik smag for charterturismen og blev berygtede for grisefester på Mallorca. For slet ikke at tale om danske gymnasieelever på studietur til Prag!

Vi har vist ikke noget at lade andre høre. Så: Velkommen til de kinesiske turister.

Redaktionen ønsker alle læsere en dejlig sommer

Julie Brink

PS: Tak til google translate – løsningen på mange problemer …

DANMARK-KINA udgives med støtte

S.C. VAN FONDEN

DANMARK-KINA er en mellemfolkelig forening, der fortæller om Kina i Danmark. Gennem Danmark-Kina kan du få udbygget din viden om Kina og dyrke din interesse for Kina. Danmark-Kina blev stiftet i 1952.

DanmarKina 友

- Vi udgiver magasinet Danmark-Kina – det bedste på dansk om Kina
- Vi arrangerer fejring af det kinesiske nytår
- Vi udlejer oplysningsmateriale om Kina
- Vi formidler abonnement på kinesiske tidsskrifter
- Vi er med til at udvikle forbindelserne mellem Danmark og Kina

Vil du vide mere om Kina – eller om Danmark-Kina? Så kig forbi på vores hjemmeside, find os på facebook eller kontakt os direkte.

Vi glæder os til at høre fra dig.

VIL DU VÆRE MED?

Abonnement	275 kr.
Enkeltmedlemmer	275 kr.
Parmedlemmer	395 kr.
Pensionister og studerende	190 kr.
Firmamedlemskab	950 kr.

Kontonummer 9004 4575249200

Redaktion:
Julie Brink (ansv.), Torben Brink og Hans Jørgen Hinrup

Tryk: WERKs Grafiske Hus a|s, Aarhus

Tlf.: 86 23 10 12 · vdk@mail.dk · venskab-danmark-kina.dk · facebook/danmark-kina

AF **SIDSE LAUGESEN**

Foto: København Zoo

Og hvad mon så den tænkte, pandaen, da den danske delegation var på besøg?

PANDANATION DANMARK

Da København Zoos direktør Steffen Stræde i maj i år rejste med statsministeren til Kina, var det for at underskrive en ti-årig låneaftale på de to pandaer Mei Sun og He Xing, der – hvis alt går efter planen – kan flytte ind i deres spritnye, hypermoderne anlæg i København Zoo i efteråret 2018.

Det var kulminationen på mange års arbejde bag kulisserne, og det var da også en tydeligt stolt Steffen Stræde, jeg fik i telefonen på en strålende solskinsdag et par dage efter hjemkomsten fra Kina. Han fortæller, at han allerede tilbage i 2010 talte med den danske generalkonsul i Chongqing om muligheden for at fejre 60-året for etablering af diplomatiske forbindelser mellem Danmark og Kina med en panda-gave. Dengang blev det dog ikke til noget, men samtalerne betød, at man fra dansk side begyndte at støtte kinesernes arbejde med de truede pandabjørne.

Da Steffen Stræde i 2012 tiltrådte stillingen som direktør for København Zoo, var det naturligt, at han drog til Kina for at se, hvordan det gik med arbejdet med at redde de udryddelsestruede pandabjørne. Og det, han så, imponerede ham.

For kinesernes tilgang til dyrene var i løbet af ganske få år blevet langt mere videnskabelig, og planer for genudsætning, naturbevarelse og målrettet dyrebeskyttelse gik hånd i hånd med en langt mere effektiv pandaavl, der bl.a. byggede på gunstige resultater med kunstig befrugtning, pandakuvøser og opflaskning af pandaunger. Pandaens levevilkår var drastisk forbedrede, og mange års intens forskning i pandaer og reproduktion så ud til at bære frugt.

Og det var disse imponerende resultater og en mulighed for at støtte et projekt, der i realiteten kunne munde ud i, at den hårdt trængte pandabjørn blev reddet i ellevte time, der gjorde, at man i København Zoo besluttede sig for igen at arbejde på at blive en del af det internationale pandasamarbejde og søge at skaffe et par af de spektakulære og særegne bjørne til København.

ET ÆNDRET NATURSYN

Og hvis de nye tal taler sandt, så er der da også grund til forsigtig optimisme: Tilbage i 1990'erne var bestanden af vilde pandabjør-

ne nede på omkring 1000 individer. Massiv skovhugst, krybskytteri, fragmentering af pandabjørnenes naturlige leveområder, bambusskovenes massedød og katastrofale jordskælv betød, at pandabjørnen var på vej til definitivt at forsvinde fra jordens overflade, truet af sultedød, indavl og mangel på reproduktionsmuligheder.

Men kinesernes syn på naturen og det vilde dyreliv er under forandring, og det er i dag lykkedes at forbinde flere af de områder, hvor pandabjørnene lever, med grønne korridorer, så pandabjørnene i højere grad får mulighed for at søge nye områder med mad og finde partnere i ynglesæsonen. Desuden er store områder tæt på Wolong-reservatet blevet genplantet med bambus, og der forskes fortsat i at udvikle bambustyper, som skal sikre den smukke bjørns overlevelse.

Samtidigt arbejder man i disse år aktivt på at skabe et stort sammenhængende område mellem provinserne Sichuan, Shaanxi og Gansu, så pandabjørne og andre vilde dyr i den kinesiske fauna kan sikres overlevelse. Det betyder, at den vilde bestand af kæmpepandaer i dag menes at tælle op mod 2000 individer – og pandabjørnen er dermed rykket et skridt længere væk fra den totale udslettelse.

KUNSTEN AT FÅ PANDAER TIL AT YNGLE

Netop det at få pandaer til at yngle i fangenskab har været noget, som var næsten umuligt indtil for 5-10 år siden.

I mange år forlød det, at pandabjørne kun i ringe grad forstod at reproducere sig selv, men nyere studier viser, at pandabjørne i naturen er ganske udmærket i stand til at yngle, så længe de har mulighed for at finde føde og partnere, og at det i høj grad skyldes, at pandaerne ikke får den samme drift, når de går op og ned ad hinanden i fangenskab.

I naturen lever pandaerne adskilt, men dog i territorier, der grænser op til hinanden, og de mødes kun i den korte ynglesæson. I fangenskab har det været svært at genskabe denne naturlige cyklus, og da pandabjørne er selektive, har de ikke umiddelbart ladet sig besnære af menneskets valg af videnskabeligt og genetisk egnede partnere. Det er altså ikke nok at sætte pandaer sammen i par, og det er heller ikke nok at sætte dem sammen på det rigtige tidspunkt.

Og i lang tid har den eneste mulighed for at skabe pandaunger i fangenskab derfor været kunstig befrugtning, hvilket indebærer relativt stressende procedurer for dyret. Helt frem til år 2000 var man kun i meget ringe grad i stand til at få pandabjørneungerne til at overleve, men store landvindinger indenfor netop kunstig inseminering, en større forståelse for dyrets egen natur og psykologi, og større evne til at undgå sygdomme, håndopfostre ungerne mv. gør, at man i dag stort set kan producere pandaunger på samlebånd både i pandabjørnenes hjemland og i de mange udenlandske zoologiske haver, der deltager i det internationale avlssamarbejde.

KØBENHAVNS VISIONER

Steffen Stræde fortæller, at det ændrede videnskabelige og økologiske syn på arbejdet med pandaerne i Kina var medvirkende til, at man genoptog forsøget på at få kæmpepandaen til Danmark. For København Zoo er det nemlig vigtigt, at man ikke bare får det spektakulære dyr til landet, fordi det i sig selv er en sensation, men også fordi det er en del af et meningsfuldt samarbejde, der sigter videre mod en videnskabeligt bedre forståelse af dyrene og en bedre og mere bæredygtig tilgang til den jord, vi alle bebor.

Han ser tegn på, at Kina er på vej med mange tiltag i den retning, og det øgede antal pandabjørne både i fangenskab og vildtlevende gør, at man i dag i højere grad kan satse på kvalitet frem for kvantitet: dvs. naturlig parring, forberedelse af udsætning af stærke individer og sammenkædning af naturområder i det bjergrige område nord for Chengdu.

Og det er da også her, København Zoo håber på at gøre en forskel: som et foregangsland, når det kommer til at få pandaer til at parre sig i fangenskab, og som en hjælpende hånd, der hvor man forsøger at genskabe et naturligt miljø, hvor de vilde pandaer er sikret overlevelse.

NÅR PANDAER GIVES SOM GAVE

Men det at få pandabjørne til landet er ikke kun et spørgsmål om samarbejde mellem zoologiske haver om gensidigt forsknings- og avlssamarbejde. For pandabjørnene og den succesfulde fortælling om, hvordan de nu muligvis bliver reddet fra udryddelse er også en god historie, der tæller politisk: Pandaerne er en del af den strategi om *soft power,* man i disse år ser udfoldet i Kina.

Skal man have en panda til landet, må man derfor *både* etablere et godt samarbejde på zoo-niveau *og* have de diplomatiske relationer til Kina i orden, kort sagt være på vennefod, værdig til at blive indlemmet i den internationale og eksklusive pandaklub, som i disse år tæller 18 lande på verdensplan. Det betyder også, at en officiel tilkendegivelse af, at man kan blive en pandanation, kun kunne ske under et officielt statsbesøg. Og da København Zoo igen begyndte at bane vejen for pandaer i Danmark, måtte de derfor vente, til et møde mellem statsoverhoveder fandt sted.

Den lejlighed bød sig, da dronning Margrethe i sommeren 2014 gæstede Kina for anden gang i 35 år og fik fortalt, at der var mulighed for, at Danmark ville kunne modtage pandabjørne. Og aftalen blev altså gjort officiel på begge niveauer i maj i år, da fødevareminister Esben Lunde Larsen under overværelse af statsminister Lars Løkke Rasmussen underskrev den officielle aftale om at modtage pandabjørnene He Xing og Mao Sun som et tegn på varmt venskab mellem landene.

Allerede nu er mange ting derfor faldet på plads. København Zoo har bl.a. fundet en stabil bambusleverandør i Næstved, der har beplantet, hvad der svarer til seks fodboldbaner, så man kan fodre de to kræsne bjørne med op til 80 kg frisk bambus i døgnet.

Desuden har man fået tegnet et nyt superanlæg af tegnestuen BIG Bjarke Ingels Group. I november i år tages det første spadestik til det 4000 kvm store, yin-yangformede anlæg, komplet med bambusskove, tågeskove (noget, som er unikt for de områder, pandabjørnene normalt lever i) samt en centralt beliggende restaurant, hvor havens gæster kan nyde både bjørnene og det smukke, kinesiske landskab.

Det er et stort anlagt projekt, der kommer til at koste op mod 150 mio. kroner, og en af de helt store opgaver for Steffen Stræde bliver derfor også at skaffe de nødvendige sponsorer til den del af projektet.

ANLÆGGETS UDFORMNING

Anlæggets yin-yangform er selvfølgelig et stærkt kinesisk symbol, og Steffen Stræde mener ikke, man kan overvurdere symbolværdien i denne særlige hilsen til det kinesiske.

Men yin-yangformen har samtidig også en praktisk funktion. Den skal gøre det muligt at holde de to pandabjørne – hannen He Xing og hunnen Mao Sun – sammen, og dog adskilt. Som nævnt går bjørnene normalt kun sam-

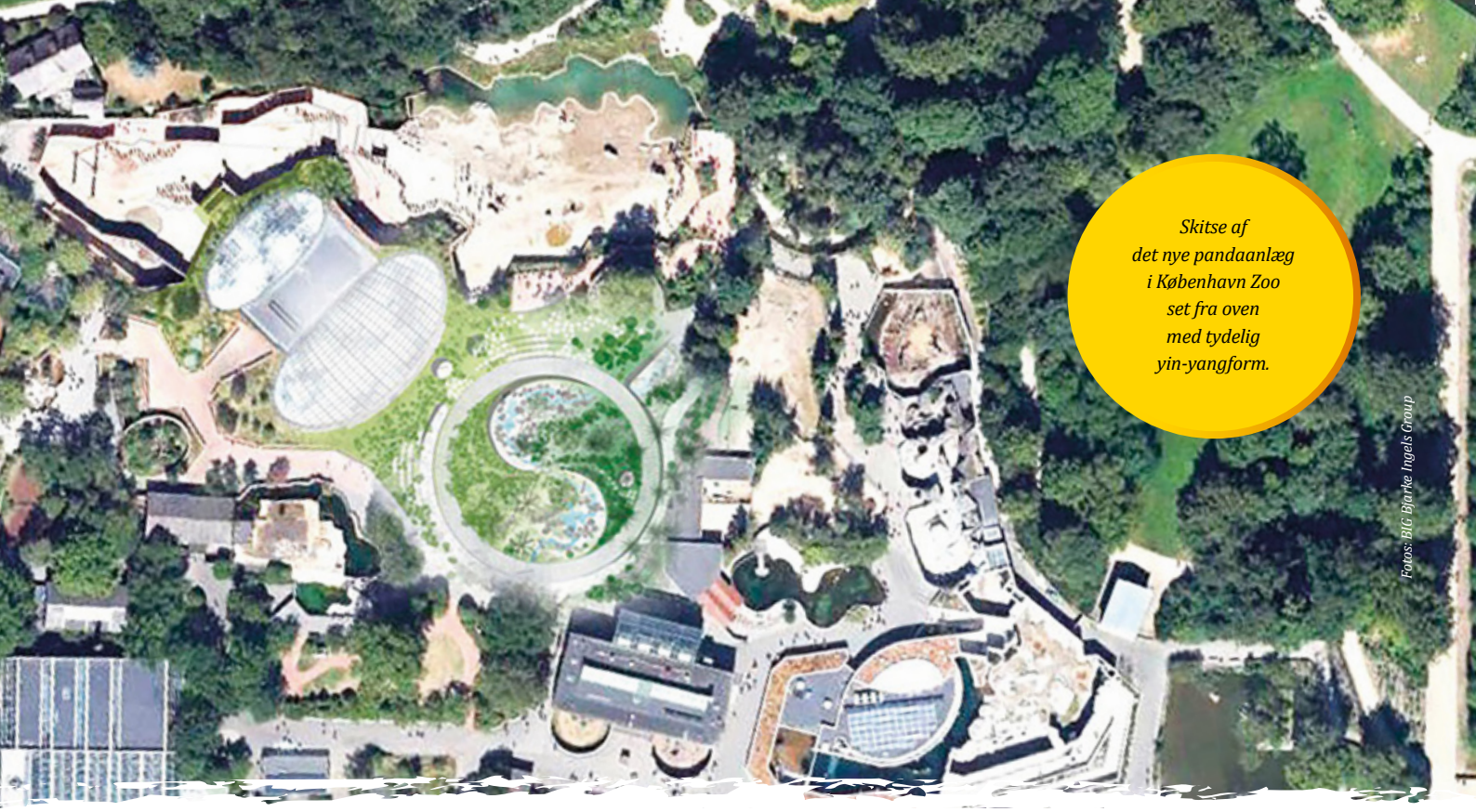

Skitse af det nye pandaanlæg i København Zoo set fra oven med tydelig yin-yangform.

Fotos: BIG Bjarke Ingels Group

KINESERNE KOMMER

Det russiske skib **SS Wanda** forliste ud for Jyllands vestkyst i 1902. Skibet blev kendt som 'Kineserskibet' på grund af de 15 kinesiske sømænd, der blev reddet. Skibbruddet resulterede i et usædvanligt kulturmøde mellem lokalbefolkningen og de eksotiske ny-ankomne.

Udstillingen ser på de lokales holdning til kineserne. Den viser genstande fra 'Kineserskibet' samt en række fine museumsgenstande fra hele Europa.

STRANDINGSMUSEUM ST. GEORGE • Vesterhavsgade 1E, Thorsminde • DK-6990 Ulfborg

foto: BIG Bjarke Ingels Group

Sådan plejer vi ikke at se en panda. Men om vinteren vil, så kommer vi til at opleve det i København.

men i yngleperioden, men dog er det nødvendigt, at de også har fornemmelsen af hinanden, hvis de på nogen måde skal være i stand til at danne par, når den korte tid kommer, hvor hunnen er i brunst. Hvilket kun er 2-3 dage – om året.

Men netop overgangen fra insemination til naturlig parring er noget København Zoo håber på at være med til at fremme, fordi man fra dansk side ønsker at støtte arbejdet væk fra kvantitet – muligheden for overhovedet at have pandabjørne i verden – til kvalitet – muligheden for at have stærke, varierede gener i verdens pandabestand og sikre dem overlevelse i naturen, som natur.

Og så er pandabjørnene selvfølgelig i sig selv et ikonisk trækplaster, som vil løfte København Zoo, en af Europas ældste zoologiske haver, helt op i den internationale top. Lykkes det ikke at få pandaerne til at formere sig ad naturlig vej, kan København Zoo dog blive tvunget til at gå på kompromis med sine idealer om naturlige dyr i naturlige omgivelser og naturlig formering.

For København Zoo er en del af det internationale avlsprogram, og derfor er det et krav, at der også kommer unger her – om nødvendigt håndopfostrede individer. Det betyder dog også, at det ikke bare er muligt, men endog virkelig meget muligt, at vi om ganske få år vil kunne se levende pandaunger i Danmark.

DET NYE PANDAPAR HR. HE XING OG FRU MAO SUN

Da ønsket er at avle pandaer, er sammensætningen af de to bjørne til Zoo da også nøje gennemtænkt. Begge er – efter kinesiske standarder – store, kønne bjørne med en kampvægt på 130-40 kg, når de er fuldt udvoksede. Begge har smukke, runde hoveder og korte snuder. Begge har et godt temperament og er madglade, hvilket betyder en del, når man skal kommunikere med dem. Bjørnene, der vil være omkring fem år og dermed kønsmodne, når de ankommer til Danmark, har endnu ikke mødt hinanden, men de er udvalgt, fordi de kunne udgøre et godt par.

Steffen Stræde er da også godt tilfreds med kvaliteten af dyrene og deres gemytter, og han glæder sig til at se publikums reaktion på de spektakulære bamser, Zoos nye superstjerner. Pandabjørnene er i princippet kun til låns for en ti-årig periode, men Steffen Stræde forventer, at pandaerne skal bo i København resten af deres liv, hvilket vil sige de næste 20-25 år.

Det bliver spændende at følge samarbejdet mellem København Zoo og Kinas pandaprogram. Måske kommer der unger til? Måske reddes den vilde pandabjørn fra udryddelse?

I hvert fald bliver det stort, når pandabjørnene i 2018 for første gang betræder dansk jord. Vi kan glæde os.

Sidse Laugesen
er magister i litteraturhistorie
med speciale inden for
moderne kinesisk litteratur.

LÆR KINESISK

Nǐ hǎo Zhōngguó – Kinesisk sprog og kultur for begyndere iBøger®

Disse iBøger® er en ny og unik internetbaseret, interaktiv udgivelse til indlæring af kinesisk sprog og kultur.

Nǐ hǎo Zhōngguó iBog® modul 1 giver en basal indføring i moderne kinesisk sprog og kultur. Indlæring sker via videooptagelser af dialoger og tekster, som suppleres med relevant samfundsstof, en stor mængde interaktive opgaver til træning af tekstforståelse og grammatik samt et omfattende billedmateriale, grammatik og gloser.

Nǐ hǎo Zhōngguó iBog® modul 1 findes også i en engelsk-kinesisk version.

Nǐ hǎo Zhōngguó iBog® modul 2 udbygger og repeterer de færdigheder, som blev lært i modul 1. Modul 2 er fokuseret på indlæring af de kinesiske skrifttegn og introducerer relevante emner som bl.a. hobby, rejse, klokken og skoleliv.

Nǐ hǎo Zhōngguó iBog® modul 3 kommer til sommer.

Til udgivelserne er der knyttet bl.a. Pinyin-tekstværktøj, videoer, interaktive øvelser samt et lydpanel, der kan downloades.

Kinesiske Skrifttegn – For begyndere Bog

Bogen introducerer bl.a. de byggeklodser, som tegnene er sammensat af, reglerne for at skrive tegn og deres historiske udvikling. Udgivelsen præsenterer 300 basale skrifttegn og viser, hvordan tegnene skrives streg for streg og angiver deres betydning og udtale.

Øvebogen træner skrifttegnsgenkendelse, tegnenes opbygning, form, udtale og betydning. Øvebogen følger lærebogen lektion for lektion.

Kinesisk Begyndersystem 1-3 Bog

Med **Kinesisk 1** vil brugeren lære at føre en elementær samtale på moderne standardkinesisk (mandarin) om emner så som arbejde, familieliv, transport, indkøb og ferie.

Kinesisk 2 henvender sig til brugere, der har et basalt grammatisk kendskab og ordforråd på kinesisk. Bogen introducerer lettere kinesiske tekster og basal kommunikationstræning.

Til **Kinesisk 1** og **2** er der websites med forskellige interaktive øvelser og en interaktiv oversigt over alle lyde på moderne kinesisk. Derudover er der cd'er med oplæsninger ved indfødte kinesere.

Udgivelserne **Kinesisk 1** og **2** er produceret med støtte fra Undervisningsministeriets Tips- og Lottomidler.

Kinesisk 3 præsenterer lettere kinesiske originaltekster og henvender sig til brugere, der besidder et basalt ordforråd på kinesisk.

Forfatterne til alle udgivelserne er Lene Sønderby Bech og Christian Nielsen.

Se priser og licenser på **shop.systime.dk**

Læs systime.dk | **Ring** 70 12 11 00 | **Skriv** systime@systime.dk | **Deltag** lab.systime.dk

systime bedre læring

AF BERTEL HEURLIN

ØRNEN og DRAGEN

Øst og Vest; Kina og USA: Det suser ind med billeder på nethinden, når de to giganter tørner sammen.

Det er billeder af en Trump i valgkampagneuniform, baseballhat med stift hår, bulldogface, markerende pegefinger skiftende til "thumbs-up". En gennemtrængende stemme, som råber: "Vi kan ikke tillade Kina at voldtage vores land. Det er det, de gør. Det er det største tyveri i verdenshistorien".

Så skifter scenen til Davos i Schweiz, hvor Xi Jinping her i foråret overbevisende og indtrængende belærer den samlede økonomisk-kapitalistiske elite om globaliseringens velsignelser.

Andre billeder trænger sig på: Plakater og videoer med glade børn og forældre, som stråler af middelklasse i de kinesiske gigantbyer, med finurlige skyskrabere og supertog i blomstrende landskaber. Symboler på Xi Jinpings politiske mesterstykke; fænomenet *Den kinesiske drøm*.

Det er fortællingen om et Kina, dybt forankret i historien som verdens største og ældste kultur, internationalt ydmyget i 100 år, genopstået i 1949 og på vej op under himlen fra tiden, hvor Deng åbnede Kina op til verden og gjorde det populært at blive rig og frem til, hvor Xi Jinping tog styringen og gjorde Kina til det, det er i dag: ikke til at komme uden om.

Modbilledet er så Trump, som ser ud over USA's rustbælter og nedslidte veje og jernbaner og råber: "Make America Great Again". Jeg vil gøre USA stort igen for jer. Det er enkelt: væk med Obamacare, ned med skatten for de rige. Pengene til det skal komme fra udlandet fra dem – øst- som vestfra – som snyder os, og som gennem alle årene skylder os flere og flere penge.

Men der er flere billeder i denne række af fortællinger. Der er billedet af en Trump, som midt i sin sejrsrus må indse, at det hele kan være forbi. Meningsmålingerne rasler ned. Der er beskyldninger om landsforræderi. Det vil gå op for ham, at i det embede, han har, repræsenterer han ikke sig selv, ikke sin familie, sit firma, men en supermagt, verdens eneste.

Og han befinder sig i verdens ældste egentlige demokrati, hvis opbygning og institutioner i meget høj grad er baseret på at begrænse præsidentens magt. Truslerne hober sig op: Fortilfældene er skræmmende: Clinton klarede den ganske vist, men Nixon måtte gå af for at undgå ydmygelsen.

Hvor er Xi Jinping henne i den sammenhæng? Xi Jinping smiler alfaderligt. Han synes at være politisk urørlig. Han er netop sidste år blevet kåret med betegnelsen at være "the core", kernen i det kommunistiske parti. Det er en Mao Zedong-placering. Men kan han føle sig sikker?

Forskellen mellem USA og Kina ligger ikke mindst i, at nødvendige og uundgåelige modsætninger i den overordnede politiske ledelse i USA kommer voldsomt og effektivt til

Interessant nok var den første kineser, der blev sendt af sted til den kommende præsident Trump, forretningsmanden Jack Ma fra Alibaba. De mødtes 9. januar 2017 i Trump Tower.

Rødt slips, blåt slips. Mar-a-Lago 6. april 2017.

syne offentligt – et forhold, som ofte ser ekstremt og dysfunktionelt ud og som forsinker nødvendige reformer. Til gengæld er denne usikkerhed også grunden til et på sigt meget stabilt styre.

Omvendt i etpartisystemet i Kina, hvor det nødvendige og naturlige "del jer efter anskuelser-fænomenet" ikke er til stede. Uenigheden er der, personorienterede fraktioner, men de skjules, holdes inden døre.

I et parlamentarisk-demokratisk system ville denne uenighed, som kan betragtes som en form for menneskelig naturlov, give sig udtryk i en ofte gennemført "rotation of power". Ikke i Kina. Rotation of power er gift. Her er konsensus – eller teoretisk formuleret: "proletariatets diktatur" udslagsgivende.

Xi synes almægtig, men han har selvklart modstandere. Xi's styrke eller svaghed vil blive udstillet på den 19. partikongres, som holdes i oktober eller november. Et tegn på usikkerhed er, at Xi i november 2016 efter et stort plenummøde i partiet offentligt måtte erklære, at det var afgørende for overlevelsen af partiet, folket og landet, at han fik absolut tilslutning.

Så, begge herskeres legitimitet er i en eller anden forstand baseret på befolkningens accept.

Det sidste billede, der skal fortælles om, er billederne fra hovedscenen: mødet mellem de to ledere. Det finder sted i april i Palm Beach, Florida, på Trumps ejendom Mar-a-Lago. Billedet er stærkt, to selvsikre herrer hilser hjerteligt på hinanden.

Der var meget flimmer i optakten til fortællingen om Xi og Trump. Trump havde forsøgt at ydmyge Xi ved at tage imod telefonisk lykønskning fra Taiwans præsident for derefter at stille Kina-politikken op som et forhandlingstema. Her måtte Trump senere ydmyge sig selv og fastslå, at politikken var som hidtil. På handels- og toldområderne havde Trump også annonceret store krav til Kina. Han havde tilkendegivet, at USA var urimeligt behandlet via Kinas devaluering af sin valuta. Kina militariserede og byggede fæstninger i det sydkinesiske hav. En uge før mødet havde han bekendtgjort, at det ville blive tungt, vanskeligt og problematisk.

Men billederne viser, at Mar-a-Lago blev mirakuløst hjerteligt. Modtagelsen var fyrstelig. Trumps ejendom osede af extravagant rigdom. Xi så ud til at smelte, da Trumps to børnebørn, Anabella og Joseph, fremførte en elsket kinesisk sang på mandarin med oplysning om, at begge børn mestrede sproget: De gik i en kinesisk skole.

Mødets resultat blev af begge parter betegnet som en storslået succes. Der var sket "overvældende fremskridt". Der var etableret et enestående personligt forhold mellem de to ledere. Verdens to topledere havde trods alle odds fundet hinanden i gensidig respekt.

Eller var det nu sådan? Trump havde inviteret Xi, og Xi kom og gjorde gengæld ved at invitere Trump til Kina til efteråret. Men besøget var ikke uden voldsomme bump. Nogen havde sørget for, at Xi's fly landede først. Var det en ydmygelse?

En ydmygelse var det, at Trump, midt under middagen – ved diskussionen om karakteren af chokoladekagen – havde informeret Xi om, at han lige havde sendt 59 Tomahawk-missiler mod den militære flybase Shayrat i Syrien. Trump kom dog i skyndingen til at sige i "Irak". Xi har efter al sandsynlighed ikke fortrukket en mine. Senere forlød det fra amerikansk side, at Xi havde forståelse for angrebet som nødvendigt, når børn bliver dræbt.

Trump understregede – som en gestus over for Xi – at han var den første til at blive underrettet om angrebet. Mon ikke Xi ville have foretrukket, at angrebet var blevet gennemført, efter han havde forladt USA?

Billeder og fortællinger om Kina og USA er for tiden heftige, overraskende, særprægede. Men hvordan skal de tolkes, hvordan passer de ind i det generelle forhold mellem de to store magter?

Lad os først kigge på, hvordan Xi-Trump-topmødet blev modtaget i Kina. Generelt meget positivt. Vægten var på, hvordan Xi havde fremhævet, at der kun er et valg i det amerikansk-kinesiske forhold: samarbejde. Dertil i den grad understreget, at den amerikanske udenrigsminister tidligere havde udtalt, at relationerne skal være styret af "no conflict, no confrontation, mutual respect and win-win-cooperation", nøjagtigt de ord, som kineserne normalt fremhæver. Mødet holdt sig klart til det udgangspunkt.

Det nationalistiske dagblad Global Times fremhævede, at man havde forventet, at USA ville satse på forskellene i politiske og økonomiske holdninger, og at Kina ville satse på gensidige interesser og stabilitet. Sådan blev det ikke. Der var enighed, åbenhed og en positiv stemning.

En kendt forsker konkluderede, at der nu eksisterede en "skyskraber af kinesisk-amerikanske relationer". Trump var "down to earth", så derfor havde han "a big mouth". Pragmatisk og resultatorienteret. Samarbej-

Præsident Xi ved ankomsten til Davos i Schweiz januar 2017. Det er første gang, at en kinesisk præsident har deltaget.

创业天府
菁蓉小镇
JINGRRONGXIAO TOWN
比尔·盖茨
Microsoft
MIUI
马云
说创业
柳传志的
织锦创投
THE TAPESTRY OF VENTURE CAPITAL

Et gadebillede med en reklametavle med kendte iværksættere til inspiration. Det er fra Jingrong i Sichuan-provinsen, som på rekordtid er gået fra at være en spøgelsesby til en foregangsenhed for innovation og entreprenørskab. Seks kinesere og to amerikanere.

det synes fremtidssikret. Der etableres nye dialoginstitutioner ud over de eksisterende økonomisk-strategiske, nemlig om law enforcement, cybersikkerhed og om kulturelle og sociale relationer. Et problem fremhæves: usikkerheden om Trumps indenrigspolitiske situation.

Med dette in mente er alt vel såre godt. Langtfra.

Modsætningerne er store: Billedfortællingerne siger en del: Hvordan kan Trumps tendenser til disintegration, isolationisme, anti-globalisme, merkantilisme, usikkerhedsdrevet nul-sums politik forenes med det, som USA normalt prædiker: frihandel, interdependens, globalisme. Denne globale vision synes nu overtaget af Kina.

Hvordan bliver udfaldet af Trumps felttog mod alt det, som Kinas skylder USA: jobs, dumping, økonomisk manipulering, kopiering.

Det kan måske på længere sigt løses, når Trump enten indser, at han nødvendigvis må lytte til institutionernes USA, som jo helt konkret stækker præsidentmagten – og også må rette sig efter det strukturelle pres, som kommer fra det internationale system, som kræver, at USA som den eneste supermagt nødvendigvis udfylder den rolle, som det er, at være verdenslederen.

Der har ikke været megen snak om lederskabets byrde og muligheder. For slet ikke at tale om nødvendigheden af USA's globale politiske projekt om demokrati, markedsøkonomi og frihedsrettigheder.

Det er først langsomt ved at gå op for Trump, at han er tvunget til at påtage sig den rolle. Alternativet er rigsret, eller at Trump indser, at det politiske spil ikke er hans boldgade.

Men der er mange andre modsætninger: Primært – som det jo også blev kraftigt debatteret i Florida som det afgørende emne for Trump – the "rogue state", slyngelstaten Nordkorea, som spiller kispus med både Kina og USA.

Hvordan med forholdet til Kina vedrørende THAAD-missilsystemerne i Sydkorea. Hvordan med forholdet til Japan, hvis man ikke kan stole på sin afgørende allierede. Hvordan med Taiwan, som pludselig kan føle sig meget alene?

Og ikke mindst: Hvordan med det sydkinesiske hav, hvor interesserne for alvor kollidere? Hvor USA – lige som mange andre steder i verden – rutinemæssigt gennemfører FONOPS, dvs. Freedom of Navigation Operationer, for at sikre, at verdenshavene er til fri sejlads – også for militære skibe.

Det er USA's garanti for fortsat at være verdens største og fuldt overlegne flådemagt. Og hvor USA i denne forbindelse møder kinesiske flådefartøjer og fly, som mener, at USA krænker Kinas højtværdsatte suverænitet.

Hvordan skal det hele forklares? Vi kan jo være glade for, at Xi og Trump er bonkammerater, og at der er gensidig respekt. Men kan verdenspolitikken bygge på personlige relationer? Det går kun til en vis grænse.

Staters interesser er relativt konstante; strategierne skifter med omgivelserne. Det, man basalt kan sige, er, at alle stater stadigvæk må forholde sig til, at USA fortsat er enesupermagten, som er til stede militært, økonomisk, politisk og kulturelt overalt på jorden; en magt, som har verden delt op i US-militære kommandoer; en magt, som er supermagt, fordi USA i dets samlede kapabilitet, hvad angår territorium, befolkning, ressourcer, økonomi, militær, stabilitet og kompetence, overgår alle andre lande. USA er second to none.

Interessant og afgørende er, at alle større – og mindre – magter i verden anerkender dette: enesupermagtsordenen. Der snakkes meget om multipolaritet. Den er muligvis lige under horisonten og kan vise sig at dukke om. Men der vil gå mange år.

Kina ser ikke sig selv som supermagt og stræber heller ikke efter at blive det. Kina kalder sig stadigvæk et udviklingsland – men er selvfølgelig også sig selv bevidst som verdens næststørste økonomi.

Det er med det som udgangspunkt, at det amerikansk-kinesiske forhold skal vurderes og forstås.

Der er heftig konkurrence mellem de to stater. Men Kina kender klogeligt sin plads. Det er Kinas officielle opfattelse, at landet fra begyndelsen af dette århundrede befinder sig i en strategisk særdeles fordelagtig position. Kina kan udvikles, Kina kan styrkes økonomisk som militært, Kina kan i stigende grad være til stede økonomisk og finansielt i hele verden.

Det er kun muligt pga. en verdensorden, som har USA som enesupermagten. Det er den orden, som også på sin vis sikrer succes og overlevelse for det kinesiske styre. Den kinesiske vækst er fortsat høj, 6,6 % i modsætning til USA's 1,2 %.

Det betyder også, at Kina erkender, at USA fortsat har en rolle at spille i Asien. Asien stormer frem; de fleste andre steder på kloden knager det. Men ikke desto mindre er det officiel kinesisk politik, at så længe USA som nu sikrer sikkerhed og stabilitet i regionen, så er USA en vigtig faktor.

Problemet ligger i manglende respekt for kinesisk suverænitet. På sigt er det selvsagt Kinas vision – som også er udtrykt klart af Xi Jinping – at "Asiens sikkerhed skal varetages af Asien", men som forholdene er nu, fremhæves det – selv i de mest nationalistiske aviser – at USA er enesupermagten, at USA er en asiatisk magt, en magt, som fortsat skriver reglerne for den eksisterende orden. Med Trump-administrationen ser det problematisk ud. Men igen: Trump må udfylde sin givne rolle – eller finde et nyt job.

Jeg er lige kommet hjem fra et højtprofileret policy orienteret internationalt forum, Shanghai Forum 2017: Asia and the World: New Impetus, New Structure and New World Order.

Omkring 1000 forskere, politikere og administratorer fra hele verden deltog. Her fastslog den fremtrædende Oxford-professor Rana Mitter, at der ikke var nogen vej uden om en fremtid, hvor Kina og USA sammen og hver for sig havde en afgørende rolle for Asiens fremtid.

Kloge ord. Her er kun at tilføje: Verdens fremtid afhænger af Asiens fremtid.

Bertel Heurlin er professor på Institut for Statskundskab, Københavns Universitet, Project Director for China Security Studies, Centre for Military Studies, UCPH og leder sammen med professor Jørgen Delman KU's tænketank ThinkChina.dk.

AF **LISELOTTE ODGAARD**

KINAS RELATIONER TIL RUSLAND I CENTRALASIEN:

ET S?ØRGSMÅL OM STABILITET

Denne artikel er baseret på Liselotte Odgaard, "Beijing's Quest for Stability in its Neighborhood: China's Relations with Russia in Central Asia", *Asian Security*, 13:1, 2017, pp. 41-58

Forholdet mellem Kina og Rusland er blevet gjort til genstand for livlig debat gennem de sidste 10 år, først og fremmest fordi det er svært at sætte i bås.

Joseph Nye fra Harvard University har diskuteret, om man kan forvente en alliance mellem de to nabolande og regionale stormagter. Han afviser, at det er en sandsynlig udvikling. Kina er en opstigende magt uden interesse i at indbinde sig i gensidigt forpligtende sikkerhedsgarantier med en aftagende magt som Rusland, der ligger i konflikt med USA og Europa om, hvor den russiske indflydelsessfæres grænser går i den post-sovjetiske region.

Gilbert Rozman fra Princeton University har derimod fremført det synspunkt, at Kina og Rusland har udviklet et betydeligt samarbejde med henblik på at minimere Vestens indflydelse i deres nærområde.[1]

Begge forfattere peger på relevante aspekter af det kinesisk-russiske forhold. Det er svært at forestille sig en kinesisk-russisk alliance set i lyset af fundamentale interesseforskelle på spørgsmål som for eksempel magtanvendelse med henblik på at beskytte regimer i stater langt fra eget nærområde. Dertil kommer, at en aftagende magt som Rusland vil være på vagt over for, i hvilket omfang en opstigende magt som Kina ender med at gøre Rusland til lillebror i deres indbyrdes relation.

Kina ønsker ikke at blive opfattet som Ruslands nærmeste samarbejdspartner, fordi det vil gøre det vanskeligt for Beijing at etablere en særlig stormagtsrelation til USA. Nyes argument om, at der ikke bliver en kinesisk-russisk alliance, er imidlertid en noget misvisende problemstilling.

Kina er ikke og har aldrig været på udkig efter allierede og de kraftige bindinger på handlefrihed, som en position i centrum af et alliancesystem vil indebære. Kina er i stedet interesseret i strategiske partnerskaber med lande, der har nogle af de samme strategiske interesser som Kina. Partnerskaberne indebærer, at ens politikker koordineres, så man ikke modarbejder hinanden, men de omfatter ikke kollektive forsvarsforpligtelser. Den type relation tillader Kina at varetage fælles interesser med Rusland, samtidig med at Kina udbygger sine relationer til andre lande som for eksempel USA.

Det kinesisk-russiske forhold fokuserer på områder, hvor deres interesser er forenelige. Der er ikke tale om et meget omfattende samarbejde eller en identitetsbaseret forbrødring mellem to autoritære regimer. I stedet er forholdet baseret på tæt politisk koordination på områder, hvor de har betydelige fælles interesser. Den koordination har primært til formål at undgå, at Beijing og Moskva modarbejder hinanden og kan koncentrere ressourcer og opmærksomhed omkring deres forskellige geopolitiske udfordringer og prioriteringer i international politik.

Kinas sikkerhedspolitiske dagsorden er primært bestemt af ønsket om at skubbe det amerikanske alliancesystem tilbage fra sine grænser, og Kinas vigtigste geopolitiske prioriteringer og udfordringer befinder sig i Asien-Stillehavsområdet. Ruslands sikkerhedspolitiske dagsorden er hovedsagelig bestemt af ønsket om at genrejse sin indflydelse i den post-sovjetiske sfære, og Ruslands væsentligste geostrategiske prioriteter og udfordringer befinder sig i Europa og Arktis.

På den anden side er relationen ikke længere blot et 'fornuftsægteskab', en betegnelse som Bobo Lo har brugt om det kinesisk-russiske forhold.[2] Forholdet har udviklet sig til at være et langt tættere partnerskab.

Centralasien, der består af Kasakhstan, Usbekistan, Kirgisistan, Tadsjikistan og Turkmenistan, kan ses som et mikrokosmos, hvor mere generelle tendenser i det kinesisk-russiske forhold til både rivalisering og samarbejde kommer til syne. Der er ikke en betydelig vestlig tilstedeværelse i regionen, der fører til en betoning af de reaktive anti-vestlige elementer i kinesisk-russisk interaktion.

Fokus på Centralasien hjælper med at besvare spørgsmålet, i hvilket omfang henholdsvis samarbejde og konflikt kendetegner relationen mellem Beijing og Moskva på dets egne præmisser uden betydelig vestlig påvirkning.

Denne analyse fortæller, om forholdet i sig selv er langtidsholdbart.

1 Joseph S. Nye, "A New Sino-Russian Alliance?", Project Syndicate, 12 January 2015, https://www.project-syndicate.org/commentary/russia-china-alliance-by-joseph-s--nye-2015-01; Gilbert Rozman, "Asia for the Asians", Foreign Affairs, 29 October 2014, https://www.foreignaffairs.com/articles/east-asia/2014-10-29/asia-asians.

2 Bobo Lo, Axis of Convenience: Moscow, Beijing, and the New Geopolitics, London: Royal Institute of International Affairs, 2008, p. 3.

MAGTANVENDELSE

I spørgsmålet om magtanvendelse har Kina og Rusland væsentlige sammenfaldende interesser. Beijing og Moskva er enige om, at intervention i andre staters interne anliggender kræver accept fra de regimer, der gøres til genstand for intervention. Dermed holder Beijing og Moskva fast i koldkrigstidens stringente fortolkning af absolut suverænitet og ikke-intervention som fundamentale spilleregler i det internationale system.

På områder, hvor Ruslands adfærd støder på kinesisk modstand, undgår de at kritisere hinanden. Det gælder for eksempel i spørgsmålet om brug af offensiv magt langt fra eget nærområde, som det er sket med Moskvas intervention i Syrien, i brugen af militær magt til at annektere andre staters territorium, som Moskva har vist sig villig til i sit nærområde, og i spørgsmålet om nytten af et alliancesystem, som Rusland arbejder på at etablere i dele af den postsovjetiske sfære.

På områder med enighed har de øget deres politiske koordination og samarbejde. Det gælder for eksempel i spørgsmålet om magtanvendelse som et legitimt middel til at bekæmpe transnationale terrorgrupper og behovet for et forøget internationalt samarbejde om det spørgsmål, og at regimets accept skal være på plads, før man intervenerer i stater langt fra eget nærområde.

I Centralasien kommer det til udtryk ved, at Kina og Rusland leverer koordineret ledelse af regionens sikkerhedsproblemer i samarbejde med de lokale regimer. Der etableres stadig flere fælles antiterrorøvelser, der også omfatter elitetropper, Kina uddanner personel i russisk med henblik på at få et større udbytte af fælles øvelser. Den udvikling peger på, at mistillid mellem Kina og Rusland er ved at blive afløst af forøget vilje til at samarbejde om magtanvendelse for at imødegå fælles trusler.

I 2015 vedtog Kina en lov, der tillader Folkets Befrielseshær (PLA) at deltage i antiterroroperationer uden for Kinas grænser. Den udvikling tilvejebringer betingelserne for et forøget kinesisk-russisk antiterrorsamarbejde fremover. De har nu mulighed for at etablere fælles antiterrormissioner i deres centralasiatiske nærområde under forudsætning af samtykke fra de stater, der interveneres i.

En fremtidig destabilisering er ikke utænkelig i et område som Fergana-dalen, hvor faldende social og økonomisk velfærd kombineret med voksende trusler fra militante islamister udgør en trussel mod sikkerheden i Kirgisistan, Usbekistan og Tadsjikistan. Såfremt en forøget destabilisering spreder sig til det nordvestlige Kina og truer væsentlige russiske interesser er et muligt scenario en fælles kinesisk-russisk intervention.

Imidlertid har Beijing og Moskva endnu ikke været konfronteret med behovet for et militært samarbejde om at imødegå en konkret trussel. Derfor er det stadig uklart, om Kina og Rusland faktisk ville være i stand til at gøre fælles sag om at bekæmpe en fælles trussel i for eksempel Centralasien. Indtil videre omfatter det kinesisk-russiske partnerskab samarbejde om træning og informationsudveksling, særligt med henblik på terrorbekæmpelse.

POLITISK STABILITET OG ØKONOMISK UDVIKLING

Kina og Rusland er enige om, at absolut suverænitet i snæver forstand forstået som effek-

Fælles antiterrorøvelse mellem Rusland og Kina i Moskva juli 2016.

tiv kontrol med et territorium og dets befolkning fortsat bør være grundlag for regimers legitimitet. Beijing og Moskva deler desuden en kommunistisk autoritær arv, der betyder, at stabilitet forbindes med autoritær kontrol fremfor med demokratisk deltagelse.

Kina og Rusland fremhæver Kirgisistan som et godt eksempel på, at autoritære regimer er nødvendige for at sikre stabilitet i deres del af verden. Kirgisistan var umiddelbart efter den kolde krigs afslutning det mest politisk liberale land i Centralasien, men det var også det mindst stabile, og det har afstedkommet to revolutioner, der yderligere har destabiliseret landet og svækket den økonomiske udvikling.

Kina og Rusland er enige om, at humanitære hensyn bedst tages ved at fremme frivilligt økonomisk samarbejde og interaktion. Rammerne for denne transnationale økonomiske udvikling skal tilvejebringes af eksisterende politiske institutioner uanset deres eventuelle defekter, idet revolutionær forandring skaber langt større usikkerhed og fattigdom end gradvis forandring baseret på eksisterende institutioner ifølge kinesiske og russiske ræsonnementer.

På det økonomiske område forlader Rusland sig stadig primært på økonomiske strukturer fra Sovjet-tiden, mens Kina som 'the new kid on the block' i Centralasien etablerer nye strukturer. Kinas og Ruslands økonomiske engagement udfolder sig hovedsageligt som fredelig sameksistens suppleret med få men væsentlige kinesisk-russiske samarbejdsaftaler. Samhandelen mellem Kina og Rusland antager et moderat omfang på 68 milliarder dollars i 2015, og der er tale om en langsom, men støt vækst i samhandelen.

Et område, hvor deres økonomiske relationer har udviklet sig væsentligt, er energi- og våbenområdet. Beijing og Moskva er blevet enige om russiske gasleverancer til Kina for 4000 milliarder dollars. Derudover har de indgået aftale om at etablere energiforsyningsinfrastruktur igennem Centralasien, om end der udestår sikkerhedsmæssige udfordringer for gennemførelsen af projektet. Endelig importerer Kina en lang række avancerede våben fra Rusland.

Connectivity – sammenhængskraft – er et kernebegreb i det kinesiske silkevejsinitiativ, dvs. infrastruktur. Udbygningen af jernbanenettet er et konkret eksempel. Der er mange og mange forskellige linjer, men en starter i Xi'an, hvor den gamle silkevej havde sit udgangspunkt. 28. november 2013 afgik det første eksprestog til Almaty i Kasakhstan. Og så rullede toget, så der nu også er linjer mellem Xi'an-Rotterdam, Xi'an-Warszawa, Xi'an-Hamborg og Xi'an-Moskva. Frekvensen er steget fra et tog om måneden til 2-3 om ugen, og takket været den voksende handel med Kasakhstan ser man nu også fyldte tog vende tilbage til Kina. Og Xi'an er bare en ud af 16 kinesiske byer med direkte tog ud af Kina.

Efter den kolde krig har nogle iagttagere anset russiske bekymringer over kinesisk immigration for at være bevis på, at mistillid fortsætter med at dominere det kinesisk-russiske forhold. Tidligere var kinesisk immigration da også en bekvem forklaring for russiske ledere på, hvorfor Ruslands periferi ikke udviklede sig tilfredsstillende økonomisk, og det bidrog til antikinesiske opfattelser i den russiske befolkning.

I de senere år er frygten for kineserne dog aftaget. I Centralasien giver immigration stadig anledning til nogen bekymring. Men hovedsagelig opfattes Kina i dag som et land, der giver økonomiske udviklingsmuligheder og som det eneste alternativ til Rusland, der ikke kan klare opgaven alene set i lyset af Ruslands egne økonomiske udfordringer.

For den gennemsnitlige russer er kaukasisk immigration en større kilde til bekymring end kinesisk immigration. Det forhold, at kineserne sjældent slår sig ned i Rusland og Centralasien, men som regel rejser tilbage til Kina, er også med til at minimere frygten for 'den gule fare'.

INSTITUTIONELLE PRÆFERENCER

Kina og Rusland deler den opfattelse, at internationale institutioner i Centralasien er vigtige redskaber til at fremme regimestabilitet, til terrorbekæmpelse og til etablering af handelssamarbejde. Shanghai Cooperation Organization (SCO), der blev etableret på kinesisk initiativ i 2001, har været en succes i forhold til at etablere mellemstatsligt terrorbekæmpelsessamarbejde, levere en platform for politisk koordination mellem Kina og Rusland i Centralasien og som facilitator af bilaterale samarbejdsrelationer.

Der er dog også betydelige forskelle mellem Beijings og Moskvas institutionelle præferencer.

For Kina er politiske og økonomiske relationer til Vesteuropa mere tungtvejende, og Kina nedtoner politiske og strategiske uoverensstemmelser med europæerne. Rusland er

mere optaget end Kina af at etablere multilateralt samarbejde med en høj grad af mellemstatslig integration som for eksempel alliancer og multilaterale frihandelsaftaler. Beijing er mere interesseret i, at institutioner anvendes til koordination og til at etablere bilaterale forbindelser.

Derfor har Kina og Rusland også forskellige institutionelle præferencer både på det sikkerhedspolitiske og på det økonomiske område.

SCO er således ikke blevet en platform for omfattende militært og økonomisk samarbejde. Moskva har givet de centralasiatiske stater Kasakhstan, Kirgisistan og Tadsjikistan sikkerhedsgarantier inden for rammerne af Collective Security Treaty Organization (CSTO) fra 1992. CSTO omfatter ikke Kina.

I modsætning til SCO er CSTO baseret på gensidige sikkerhedsgarantier. CSTO har sin egen hurtige udrykningsstyrke bestående af cirka 4500 soldater. Om end CSTO kun har været en begrænset succes, har institutionen bidraget til, at Rusland fortsat dominerer Centralasien i militærstrategisk forstand.

På det økonomiske område spiller Centralasien en nøglerolle i det kinesiske silkevejsinitiativ lanceret i 2013. Denne vision skal forbinde Central- og Østasien i et netværk af handel, der munder ud i Europa. Der er tale om et langtidsprojekt, der starter i det små og på sædvanlig kinesisk vis operationaliseres i takt med, at projektet gennemføres. Derfor er der ikke en detaljeret masterplan for, hvordan visionen realiseres, og mange udfordringer og barrierer mod implementering er stadig uløste.

Projektet starter i det små med fokus på Pakistan og Kasakhstan som de to test-cases for realiseringen af silkevejen. Disse lande har allerede tætte samarbejdsrelationer til Kina og ligger i nærområdet og er derfor overkommelige steder at starte.

Blandt formålene med silkevejen er at levere et alternativ til traditionelle vestlige frihandelsaftaler, der kan stabilisere Asien i en tid med mange konfliktlinjer. Derudover er intentionen at udvide Kinas eksportmarkeder og at sikre Kinas energiforsyning. Endelig er finansiel stabilitet en målsætning i en tid, hvor finansielle risici er i vækst.

Silkevejsinitiativet omfatter private markedsdrevne projekter og økonomiske udviklingsprojekter. Den sidste type dominerer den centralasiatiske del af silkevejen. Her er stabilitetsmålsætningen nøglen til at forstå, at Kina er villig til at investere ressourcer i projekter, der meget vel kan vise sig ikke at være økonomisk levedygtige.

Kasakhstan er central i silkevejsinitiativet. Det var her, præsident Xi lancerede begrebet i en tale i september 2013. Og det er her, det største kinesiske udenlandske anlægsarbejde er i gang. I 2014 blev der underskrevet en kontrakt med det kinesiske selskab NFC om en fabrik til udnyttelse af kobbermalm. Projektet giver job i Kasakhstan og stabile leverancer til Kina. Fra kinesisk side fremhæves det som et eksempel på den win-win, der er et andet kernebegreb i silkevejsinitiativet.

Rusland har haft betænkeligheder ved silkevejsinitiativet, fordi det kan resultere i kinesisk dominans af Centralasiens økonomiske strukturer. Rusland har da også sit eget yndlingsprojekt til genrejsning af økonomierne i området, den Eurasiske Økonomiske Union (EEU).

EEU blev etableret som et frihandelsinitiativ i 2014 af Rusland, Kasakhstan og Hviderusland. Armenien og Kirgisistan blev medlemmer i 2015. Kina og Rusland har indgået aftale om at koordinere de tiltag, der besluttes i henholdsvis silkevejsinitiativet og i EEU. Det sker for at undgå kinesisk-russisk rivalisering og usund konkurrence og i stedet fremme stabilitet og sameksistens i deres fælles nærområde.

Det er endnu et eksempel på, at Kina og Rusland ikke indgår omfattende samarbejdsaftaler, men de gør en indsats for at koordinere forskellige initiativer med henblik på ikke at modarbejde hinanden. Rusland har brug for Kinas økonomiske bidrag for at tilvejebringe regional fred og stabilitet, da Rusland ikke egenhændigt har råd til de omfattende investeringer, som kræves for at få de centralasiatiske økonomier på fode.

Et forbehold for denne positive vurdering kommer af, at Kina og Rusland i praksis kun har samarbejdet om implementeringen af ganske få initiativer. Det skyldes først og fremmest bureaukratisk og politisk fodslæberi i toppen af den politiske beslutningsproces i Moskva. På den anden side er Rusland stadig mere orienteret mod at se Kina som en økonomisk mulighed, og Kina har på sin side brug for russisk accept af, at Kina spiller en stadig stigende økonomisk rolle i Centralasien. Det giver dem betydelige interesser i at håndtere forhindringerne.

Kina og Rusland favoriserer forskellige institutioner. Men de har fælles interesse i at koordinere forskellige institutionelle aktiviteter inden for de samme funktionelle og geografiske områder med henblik på at sikre fortsat sameksistens og økonomisk vækst frem for rivalisering og konkurrence.

Også i Tadsjikistan er der gang i den økonomiske udvikling med kinesisk støtte. Det kinesiske selskab TBEA har bygget et kraftvarmeværk i hovedstaden Dusjanbe og er nu i gang med næste fase. Den manglende forsyningssikkerhed spænder ben for social og økonomisk udvikling i Tadsjikistan. Og dermed grobund for uro.

KONKLUSION

Det kinesisk-russiske strategiske partnerskab er hverken domineret af rivalisering eller af samarbejde. I stedet for er det som så mange andre af efterkoldkrigstidens internationale relationer et forhold karakteriseret ved en kompleks blanding af hensyntagen og udfordringer.

Det kinesisk-russiske partnerskab bidrager til fred og stabilitet i den centralasiatiske region, der er plaget af problemer med terrorisme, svag økonomisk udvikling og skrøbelige politiske institutioner uden folkelig legitimitet. Den sovjetiske tradition har givet regionen meget få brugbare instrumenter til at håndtere presserende sikkerhedspolitiske og økonomiske udfordringer.

I den situation er Ruslands og Kinas bidrag til stabilitet og fred afgørende for, at regionen kan komme på fode igen, om end prisen er høj i form af alvorlige krænkelser mod menneskerettighederne, manglende demokratisering, omfattende brug af vold og undertrykkelse samt voksende terrorproblemer og social og økonomisk ulighed.

Artiklen er afsluttet maj 2017

Liselotte Odgaard er lektor ved Institut for Militærhistorie og Krigsteori ved Forsvarsakademiet. Hun har publiceret adskillige artikler, antologier og bøger om sikkerhed i Asien-Stillehavsområdet, om Kinas voksende indflydelse i international politik, og om strategisk teori og praksis. Hun har været gæsteforsker ved institutioner som for eksempel Harvard University, Woodrow Wilson International Center for Scholars og det norske Nobelinstitut. Hun er eneforfatter til tre bøger, hvoraf den seneste er *China and Coexistence: Beijing's National Security Strategy for the 21st Century* (Washington, D.C.: Woodrow Wilson Center Press/Johns Hopkins University Press 2012).

Pakistan er det andet centrale område i silkevejsinitiativet. Her er flagskibet opbygningen af havnen i Gwadar som led i den 3000 km lange økonomiske korridor mellem Kina og Pakistan med kinesisk udgangspunkt i Kashgar i Xinjiang. Gwadar er blevet udbygget med ny infrastruktur – motorveje og en ny international lufthavn. Projektet giver helt nye handelsmuligheder for Xinjiang og langt bedre forsyningssikkerhed for Kina. Begge dele har sikkerhedsmæssige aspekter.

AF **MARTIN BECH**

SHANGHAI REVISITED – TILBAGE TIL FREMTIDEN

Martin Bech har delt øjebliksbilleder fra en dag på jobbet i Shanghai med Danmark-Kinas læsere:

FRA 2011 TIL 2017

Maj 2017. Efter seks år er jeg tilbage i Shanghai. Jeg har været på besøg jævnligt, men det er seks år siden, mit faste telefonnummer er startet med '+86', og jeg kunne prale med et postnummer i French Concession. Dengang var jeg daglig leder af Nordic Centre på Fudan University; nu er jeg innovationsattaché udsendt af Uddannelses- og Forskningsministeriet.

Det er afgjort lidt som at komme hjem; fra tid til anden kører jeg forbi Huashan Hospital og tænker på dengang, min yngste søn blev født dér i 2009. Andre gange er jeg på besøg på Fudan University og mindes de mange nordiske studerende, som vi havde på besøg. De steder kan jeg stadig kende, men der er meget andet, der har forandret sig.

Martin Bech – dog her på en OFO-cykel.
Der er mange muligheder på det frie cykelmarked i Kina.

NYE REGIONALE MULIGHEDER I KINA

I dag mødtes jeg med en topforsker fra et dansk universitet. For tiden overvejer han forskellige jobtilbud fra kinesiske forskningsinstitutioner, fordi ikke bare lønnen, men også faciliteterne er bedre end derhjemme. "Hvad er det så egentlig, som holder én i Danmark?" spurgte han retorisk.

Den kinesiske regering er opsat på at få endnu flere udenlandske forskere og studerende herud, og derfor er der store penge at hente – ikke kun fra de enorme nationale pengekasser, men også fra provinserne og byregeringerne, hvis budgetter er vokset dramatisk de seneste år.

> "Hvis ikke vi tager os sammen, så løber de sgu fra os ...

Den danske forsker så desuden også store muligheder i, at danske universiteter kunne koble sig på udviklingen og søge finansiering på regionalt og lokalt niveau. For hans kinesiske kontakter, fortalte han, var 50 millioner kroner småpenge.

"Hvis ikke vi tager os sammen, så løber de sgu fra os. Hvis ikke der satses mere på dansk forskning, bliver det svært for Danmark at følge med," lød hans sidste opsang.

PÅ MOBIKE TIL SHEN WEIS HUS

Efter at have sagt farvel til den danske forsker trak jeg min telefon op af lommen og åbnede min MoBike-app. Efter kort tid havde jeg fundet en cykel, fået den låst op via appen og var på vej mod den gamle kinesiske bydel mellem Fuxing Lu og silkemarkedet.

Efter nogen tids søgen fandt jeg, hvad jeg ledte efter: min gamle ven Shen Weis barndomshjem. Eller det vil sige: Jeg fandt en byggeplads. På den anden side af vejen stod de charmerende, om end faldefærdige huse stadigvæk, men Shen Weis forældre var for længst flyttet, og deres hus var revet ned.

Fotos fra Shen Weis hus fra henholdsvis 2009 og 2017 – gæt selv, hvad der er hvad!

HVAD LAVER EN INNOVATIONSATTACHÉ?

Innovation Centre Denmark, Shanghai blev oprettet i 2007. Det er ét af i alt syv centre, som er placeret strategisk i nogle af verdens innovations-'hot spots', f.eks. Seoul, New Delhi og Silicon Valley. Centrene er et samarbejde mellem Udenrigsministeriet og Uddannelses- og forskningsministeriet.

Innovationsattachéen er udstationeret af Uddannelses- og forskningsministeriet og har ansvar for at styrke og udbygge samarbejdet mellem danske og kinesiske højere uddannelsesinstitutioner samt knytte bånd til erhvervsrelaterede aktiviteter i det omfang, det styrker uddannelsesinstitutionernes position og projekter herude. Innovationsattachéens ansvarsområde omfatter både danske erhvervsakademier, professionshøjskoler, universiteter og kunstneriske uddannelser.

Mere information:
www.icdk.dk/shanghai og twitter: martinbechster.

Jeg blev i tvivl om, hvorvidt jeg var kommet til det rette sted. Så jeg tog et billede af gadehjørnet, hvor jeg mente, huset havde ligget, og sendte det til Shen Wei. Der gik mindre end to minutter, så havde jeg Shen Wei i røret: "Hvad laver du der?" Han var noget overrasket over, at jeg havde fundet stedet på trods af byggerodet. Men han kunne fortælle, at bystyret havde købt huset, og at man nu er i gang med at bygge Shanghais næste fashionable forretningskvarter.

Shen Wei virkede dog ikke ked af det. Godt nok elsker han stadigvæk området eller det, der er tilbage af det, men hans forældre bor i en bedre bolig et stykke uden for centrum.

Den første gang, jeg besøgte Shen Wei, var i 1998, hvor jeg var til middag med hele hans familie, og siden har jeg været forbi flere gange, både med mine egne forældre og alene. Efter vores snak trillede jeg lidt rundt i de smalle gader på min MoBike. Meget lignede stadig sig selv, men jeg stødte også på rigtig mange af de hvide vægge, som skærmer af for byggepladser. Det er nok et spørgsmål om tid, før området for alvor vil ændre karakter.

Turen ned ad Mindernes Boulevard tog 1½ time og kostede 3 RMB, som automatisk blev trukket fra min konto. Til gengæld kortlagde appen også turen, så jeg altid kan genfinde ruten på det indbyggede kort.

DET NYE SILICON VALLEY

På tirsdag kommer tænketanken DEA forbi Innovationscenteret. De er på inspirationstur i Shanghai, som i deres program har fået titlen 'Det nye Silicon Valley'. De skal bl.a. høre om Kinas innovationssystem og dets potentiale – ikke mindst i relation til samarbejde med danske virksomheder og universiteter.

Uanset om man tager ingeniør-, samfunds-, humaniora- eller naturvidenskabsbrillerne på, sker der så utroligt meget i Kina i disse år, at der er rigeligt for dem at se på og forholde sig til. Ydermere forstærkes indtrykkene af, at et af de områder, hvor Kina har allermest fart på, er inden for udvikling af nye teknologier som f.eks. robotter, kunstig intelligens, nye internetservices, grøn energi, droner og rumfart.

Samtidig er der store forskelle på rammebetingelserne i henholdsvis de store byer og landområderne. Dertil kommer Xi Jinpings kinesiske drøm og det overordnede fokus på innovation i den 13. femårsplan. Og endelig er der nyheden om, at f.eks. amerikanske virksomheder vurderer, at det generelt er blevet sværere at gøre forretning i Kina over de seneste par år og specielt indenfor de områder, som den kinesiske regering satser på, at de selv skal være de fremmeste.

> "Den omsiggribende iværksætterlyst er nok en af de største forandringer, der er sket, når jeg tænker på Shanghai, som det er nu, og som det var for seks år siden

Vores opgave på innovationscenteret er bl.a. at formidle Kinas styrker og svagheder på disse mange områder. Det gælder altså de potentialer, der er for at udvide samarbejdet, men også de faldgruber, som man skal være opmærksom på.

Jeg tror, DEA får en spændende uge herude. Og jeg glæder mig utrolig meget til at høre om, hvordan de oplever Riget i Midten anno 2017.

REAL LIFE MBA

I Shanghai sidder man på første parket, når det gælder indblik i, hvordan entreprenante kinesere omsætter Kinas vækst til nye muligheder for dem selv og deres virksomheder.

Gao Zhen er en gammel kollega fra Fudan; han er i starten af 30'erne og har stiftet familie. Sammen med en kammerat fik han for et par år siden en god idé: Hvorfor ikke bruge WeChat til at hjælpe virksomheder med at finde nye medarbejdere?

Tilsyneladende var det ikke kun dem selv, der mente, det var en god ide, for det lykkedes dem ad flere omgange at rejse venturekapital, og i dag sidder de i en kinesisk inkubator en kort cykeltur fra Innovationscenteret. Virksomheden har 70 medarbejdere og er blevet vurderet til 300 millioner RMB.

Alligevel er Gao Zhen og hans kammerat ikke overbeviste om, at de for alvor har knækket koden, og at de på sigt kan klare sig på det meget konkurrencebetonede marked i Kina. Gao indrømmer gerne, at han er under pres – både fra investorerne, men også ved tanken om, at han skal sikre levebrødet for de 70 ansatte. Forleden kaldte han det med et smil på læben for en "real life MBA".

Den omsiggribende iværksætterlyst er nok en af de største forandringer, der er sket, når jeg tænker på Shanghai, som det er nu, og som det var for seks år siden. Antallet af unge mennesker, som drømmer om at starte egen virksomhed, er simpelthen steget eksplosivt, og inspirationen er uden tvivl iværksætter-superstjerner som Jack Ma fra Alibaba og Lei Jun fra XiaoMi.

Som Kinas svar på Amazons Jeff Bezos og Apples Steve Jobs udgør de eksempler på, hvordan kinesisk kreativitet og forretningssnilde har skabt forretningsimperier, hvis indflydelse rækker langt ud over Kinas grænser. Mange har lyst til at gøre det samme, og det summer af foretagsomhed i den inkubator, hvor Gao Zhens 70 medarbejdere holder til.

Og tilmed er den bare en af mange – forleden læste jeg en rapport, som sagde, at der er mere end 4000 inkubatorer i Kina. Men der er også masser af eksempler på nyudklækkede CEOs, der har drømt lidt for stort og hurtigt har måttet indse, at ideen (eller eksekveringen af den) ikke var god nok. Og de unge mennesker, som har lånt penge hos familiemedlemmer, og som må lukke en virksomhed med store tab, går ikke nogen nem tid i møde.

Ikke alle består den real life MBA, som Gao Zhen talte om.

* * *

Min familie flytter først til Kina efter sommerferien. Men på torsdag kommer de på besøg. Så skal vi sikkert forbi Huashan Hospital igen og vise lillebror, hvor han blev født. Men vi skal også på The Bund og imponeres af det nye Shanghai Tower – det har storebror bestemt.

Så det tegner til at blive en uge, hvor vi både skal kigge tilbage på gode Kina-minder og mod fremtiden og Kinas rolle i den.

* * *

Martin Bech, innovationsattaché,
Innovation Centre Denmark, Shanghai.

AF INGER MARIE MØLLER

SICHUANMAD

Det er efterhånden en del år siden, jeg begyndte at kokkerere kinesisk mad. Da jeg først var begyndt, fandt vi hurtigt ud af, at vi i vores familie har en forkærlighed for retter fra Sichuan-køkkenet. Til de uindviede kan jeg oplyse, at det kinesiske køkken traditionelt opdeles i fire køkkener. Kina er jo et stort land med regionale forskelle, også på, hvilke afgrøder der dyrkes. De madretter, der udvikles, bliver selvfølgelig forskellige alt efter, hvilke råvarer der er til rådighed.

Sichuan eller det vestlige køkken er præget af, at området er meget varmt og frugtbart. Mangfoldige afgrøder dyrkes og dyrkes året rundt. Sichuan bliver også kaldt det varme bækken, proppet ind i et geografisk hul ved siden af Tibet og tæt på Indien. Køkkenet er karakteristisk ved på den ene side mange buddhistiske vegetarretter og på den anden side alle de smagsoplevelser, man opererer med i Kina: sødt, surt, salt, bittert, aromatisk, nøddeagtigt og stærkt. Det stærke står især chilien for.

Her er det sjovt at tænke på, at chilien kommer fra Sydamerika og først begyndte at brede sig til resten af verden efter Christoffer Columbus. Jeg skal ikke kunne sige, om chilien kom til Kina via Indien eller via vestlige missionærer. Jeg har læst begge dele.

Sidste sommer var vi i Kina. På grund af vores forkærlighed for mad fra Sichuan-køkkenet, blev Sichuan-provinsen en del af vores program. Vi besøgte Chengdu, Leshan og var på en kort udflugt op på det hellige Emei-bjerg. Floraen på bjerget er fantastisk rig og varieret. Chengdu er hovedstaden i Sichuan-provinsen. Det er en dejlig by med parker fulde af tehuse, hvor folk hænger ud og hygger sig.

Inger Marie Møller
er Danmark-Kinas faste bladkok
med kinamad som en hobby.
Hun er forfatter til to kogebøger,
Kinesisk kogekunst 1 og 2.

I Chengdu ledte vi efter en bestemt restaurant, guidebogen havde anbefalet, hvor vi ville have mapo doufu, som restauranten skulle være specialister i. Vi havde dog ikke held til at finde den. Men fik flere gange mapo doufu andre steder.

Det er en af de klassiske meget kendte Sichuanretter. Historien fortæller, at opskriften blev udviklet af en kvinde, der havde en madbod på et gadehjørne i Chengdu. Hun havde ar efter kopper, og retten har sit navn efter hende: "Den koparrede kvindes doufu".

Der findes utallige varianter af opskrifter på denne ret, der er karakteristisk ved blandingen af doufu, hakket kød og en sauce med mange krydderingredienser.

Jeg anvender for det meste følgende opskrift ▸

Begge opskrifter passer til knap 4 personer, afhængig af hvad der ellers serveres.

VELBEKOMME

En anden berømt Sichuan-ret er gongbao. Jeg havde nær sagt gongbao hvad som helst, da navnet anvendes til retter både med svinekød, kylling, fisk og sikkert også andre hovedingredienser. Det karakteristiske er krydderiblandingen og tilsætningen af en eller anden form for nødder, mest peanuts eller cashewnødder. Der kan også være en enkelt grøntsag, fx peberfrugt, bladselleri eller agurk.

Navnet kommer af, at retten var yndlingsret for en Sichuan-guvernør under Qing-dynastiet. Guvernørens titel var gongbao.

Vi fik adskillige udgaver af gongbao overalt i Kina. Det sjove var, at den bedste fik vi i spisevognen i toget på vej fra Shanghai til Nanjing. Det var dog et tog, der skulle fortsætte videre til Chengdu, så kokken var nok fra Sichuan.

Jeg laver gerne gongbao med kylling, og så hedder retten ▸

MAPO DOUFU

- 4-500 g doufu skåret i mundrette tern. *Jeg plejer at anvende fast doufu, men det kan også være silkedoufu.*
- Ca. 200 g hakket magert oksekød
- Et bundt forårsløg (3-5 stk.), renset og skåret i ringe
- 3 fed hvidløg, finthakket

Sauce:
- 1 tsk frisk ingefær, revet eller finthakket
- 1 spsk gærede sorte bønner, opløst i et par spsk. kogende vand og derefter moset
- 1 rød chili, renset og finthakket
- 1 tsk chili bean sauce (hot bean paste)
- 2 spsk soja
- ½ tsk salt
- 1,5 tsk sukker
- ½ - 1 tsk sichuan-peberkorn (som er frøstand fra en art asketræ). *Jeg plejer at riste dem ganske kort, til de dufter, og støde dem groft før brug.*
- 250 ml suppe (eller vand)
- Jævning af 1 spsk maizena rørt ud i lidt koldt vand.
- Olie til stegning

- Alle ingredienser gøres klar.
- Olien opvarmes i wok.
- Hakket kød, forårsløg og hvidløg steges, til kødet er brunt.
- Ingefær, sorte bønner, chili, chili bean sauce og soja tilføjes og steges kort under kraftig omrøring. (***Tips:*** Rør disse ingredienser sammen på forhånd, så de er hurtige at tilsætte)
- Øvrige sauceingredienser tilsættes og bringes i kog.
- Doufutern tilsættes, og retten simrer ca. 5 minutter under forsigtig omrøring.
- Til sidst jævnes med maizenaen. Saucen skal ikke være tyk, men ret suppeagtigt tynd.

Serveres med ris.

Det er en mild dansktilpasset mapo doufu. Ønsker man en stærkere version, dobles op på antal chili og chili bean sauce.

GONGBAO JIDING

- Ca. 500 g kyllingebryst, skåret i tern

Evt.:
- æggehvide
- 2 tsk salt
- 1 spsk maizena
- Ca. 200 g agurk, skåret i mundrette stænger
- 1 bundt forårsløg (3-5 stk.), renset og skåret i ringe

Sauce:
- 4 fed hvidløg, renset og skåret i bittesmå stykker
- Ca. 2,5 cm frisk ingefærrod, renset og skåret i bittesmå stykker
- 2-4 røde chilier, renset og skåret i bittesmå stykker
- 2 spsk tør sherry
- 4 spsk soja
- 4 tsk sukker
- 2 spsk maizena
- 50-100 ml suppe eller vand
- 150-200 g ristede (usaltede) cashewnødder. Hvis man har rå cashewnødder, ristes de bedst i ovnen ved 200 grader. Ryst dem rundt et par gange undervejs og rist, til nødderne er gyldenbrune.
- Olie til stegning

- Alle ingredienser gøres klar. Sauceingredienser blandes, men hold noget af vandet (suppen) tilbage.
- Kødet vendes i ægge/maizenablandingen. *I den dovne udgave springer jeg det punkt over, da jeg synes, retten smager lige så godt uden.*
- Olien opvarmes, og kødet steges ved kraftig varme under omrøring. Kødet tages af eller skubbes op ad wokkens kanter, mens forårsløg og agurk steges. Kød tilsættes atter.
- Sauceingredienser gives en omrøring, så maizenaen ikke er bundfældet, og tilsættes under kraftig omrøring. Det tilbageholdte vand (suppe) tilsættes, til tykkelsen og mængden af sovs er passende.
- Til sidst røres cashewnødderne i.

Serveres med ris.

PS: Jeg spiser aldrig de store chilistykker, man får det med i Kina. Når jeg selv laver den, skærer jeg chilien i meget mindre stykker og tilsætter helt klart slet ikke så mange.

VELBEKOMME

AF MIKKEL RYTTER POULSEN

HVAD LAVER **BESTSELLER** (OGSÅ) I KINA?

Det er lige over 10 år siden, at Bestseller for første gang (i 2006) skød penge i et projekt i Kina. Dengang var det Bestseller Fund, der donerede knap fem millioner kroner til et projekt, som blev ført ud i verden af 'Kontoret for Fattigdomsbekæmpelse' under det kinesiske udenrigsministerium. Temaet var 'holistisk landsbyforbedring', og projektet var målrettet beboere i fem fattige landsbyer i Jingping Amt i Yunnan-provinsen i det sydvestlige Kina.

Det strakte sig over tre år og var designet til at forbedre livet for beboerne på flere niveauer: Der blev lavet veje, bygget toiletter og lagt vand ind i husene. Samtidig blev bønderne trænet i forbedrede dyrkningsmetoder og introduceret for nye afgrøder, deriblandt medicinske urter. Sidst men ikke mindst var der et stærkt fokus på traditionelt kunsthåndværk i området, hvor Yao-folket er den største gruppering.

Yunnan har 25 forskellige etniske minoriteter – det vil sige, at de 45 millioner indbyggere er sammensat af flere forskellige etniske minoriteter end noget andet sted i Kina. En ting har de dog generelt tilfælles – fattigdom og mangel på udvikling. Det ville Bestseller Fund gerne bidrage til at ændre på.

Motivationen hos Bestsellers grundlægger og daværende bestyrelsesformand i Bestseller Fund, Troels Holch Povlsen, var at give noget tilbage til de samfund og de mennesker, som er motoren i den maskine, der har gjort Kina – og andre lande i Asien – til udgangspunktet for snart sagt alle hjørner af moderne produktion inden for de seneste 20-30 år.

I 1996 lagde Kina sig i spidsen som verdens største tekstilproducent – og selv med stigende produktionsomkostninger har Kina bevaret en nøgleposition som leverandør af tøj. I 2014 fik Bestseller produceret 43 % af alt sit tøj i Kina.

De arbejdere, der overordnet holder hjulene i gang, har fået flere midler mellem hænderne, end de havde før, men de landdistrikter, hvor arbejderne kommer fra, og de mennesker, som de har efterladt, ser kun i begrænset omfang lyksalighederne ved den kinesiske økonomis massive opblomstring.

Projektet i Yunnan skulle løfte levestandarden for landsbyboerne og dermed føre noget af den udvikling, som var sket i de store byer, tilbage til de samfund, som arbejdskraften i industrien oprindeligt kom fra.

Samtidig afspejlede engagementet også en stærk interesse for kunsthåndværk og de helt særlige kulturelle træk ved Yao-folket. Det var en interesse, der kom til at spille en rolle i udvælgelsen af projekter, som siden blev støttet. Bevarelse af kulturarv var formelt set en del af fondens formål i de første år, og det slog ikke mindst igennem i det andet projekt, Bestseller Fund støttede i Kina.

Året efter projektet i Yunnan var sat i gang, indledte Tibets Kvindeføderation et treårigt projekt (2007-2010), der udelukkende koncentrerede sig om tibetansk kunsthåndværk. Her blev der tilbudt træning i tekstilfarvning, vævning, sølvsmedekunst, garvning med videre.

Efter det voldsomme jordskælv i maj 2008 besluttede Bestseller Fund at støtte flytnin-

gen af en landsby i Jiuzhaigou Amt i Sichuan-provinsen. Under jordskælvet i området, som er en del af Min-bjergene og ligger på kanten af det tibetanske plateau, blev den oprindelige by mere eller mindre jævnet med jorden. Den ny landsby blev genopbygget i en nærliggende dal og tættere på en hovedvej. Den blev holdt i traditionel tibetansk stil og fik et vandrehjem, så byen kunne få en indtægt ved at huse turister på besøg i provinsen.

I 2009 blev der skudt penge ind i en anden fase af det første projekt, fonden havde støttet i Yunnan-provinsen i 2006. Resultaterne af samarbejdet med 'Kontoret for Fattigdomsbekæmpelse' i det kinesiske udenrigsministerium var lovende, og i anden fase blev der bygget flere veje, toiletter og vandtanke og lagt flere vandrør.

Man gik målrettet efter at hjælpe bønderne med at forøge deres indtjening ved hjælp af nye afgrøder som bananer og gummitræer såvel som ved svinehold. Som noget nyt blev miljøet selvstændigt prioriteret, og der blev anlagt bæredygtige plantager med træ til brænde og introduceret lavenergi-komfurer. Og det var ikke det eneste nye: I Yunnan-projektets anden fase var der også fokus på børn, og der blev bygget boldbaner og legepladser.

I 2011 gav fonden 300.000 kr. i støtte til et selvstændigt side-projekt i Yunnan, hvorunder et kunstner-kooperativ blev etableret. Her modtog lokale kunsthåndværkere træning i blandt andet forretningsførelse, og de fik hjælp til at etablere en online salgsplatform til deres kunsthåndværk.

Samme år indgik Bestseller Fund et fire-årigt samarbejde med lokalregeringens udenrigskontor i byen Baiyin og Jingyuan Amt om at hjælpe indbyggere i landsbyen Ruoli i den nordlige del af Gansu-provinsen på grænsen til Mongoliet med de problemer, som tørke havde ført med sig.

Her breder ørkenområderne – deriblandt Gobi – sig ind over stadig mere af den jord, der kan dyrkes, hvilket stort set har sat al udvikling i stå. Støtten gik derfor primært til adgang til vand: vandreservoirer og vandrør i landsbyen, foruden kunstvandingssystemer til brug i landbruget. Derudover blev indbyggerne tilbudt kurser i landbrugsteknikker, og de fik adgang til mikrokreditter, så de kunne øge deres afkast og etablere små forretninger.

Og sidst men ikke mindst blev der dyrket tusindevis af træer i og omkring landsbyen, som er led i regeringens strategi for at stoppe ørkenens udbredelse.

Den hidtidige kulmination på Bestseller Funds støtte blev, da den sammen med Bestseller Fashion Group gik ind i et fattigdomsbekæmpelses-projekt i Hubei-provinsen i starten af 2014. Det er et projekt, der bliver implementeret i 80 landsbyer fordelt på 10 amter i provinsen. Støtten er øremærket til børn, og særligt de børn, som er efterladt af forældre, der er rejst mod byerne i jagten på et job og et bedre liv.

Projektet er i sin helhed en del af den kinesiske regerings indsats for at nedbringe fattigdom i Kina, og budgettet er samlet set på mere end 250 millioner kroner. Bestsellers bidrag er på 42 millioner kroner, og fonden har derudover to ansatte i Beijing, som er ansvarlige for den del af projektet, som Bestseller har støttet.

Den kinesiske regeringspartner er et departement under Statsrådets 'Ledende Gruppe for Fattigdomsbekæmpelse' (LGOP) – nemlig det Internationale Fattigdomsreduktionscenter i Kina (IPRCC). Det har hovedkvarter i Beijing og er overordnet ansvarlig for den nationale fattigdomsbekæmpelse og særligt for samarbejdet med udenlandske organisationer eller donorer, der arbejder indenfor det område i Kina.

Projektet i Hubei forventes afsluttet med udgangen af 2017, men det bliver ikke Bestseller Fund, det sætter punktum. I 2015 blev fondens aktiviteter nemlig formelt set overført til en ny fond – Bestseller Foundation – som har den nuværende ejer og CEO, Anders Holch Povlsen, som bestyrelsesformand.

Bestseller Foundation har en anden filosofi og er i sine første leveår mere eller mindre gået helt væk fra at give donationer. Kina er dog – ikke mindst målt i kroner – en stor undtagelse. Udover projektet i Hubei er den eneste anden aktivitet i Kina projektet 'Drømmeskoler', der er målrettet 25 skoler i Yunnan-provinsen.

Drømmeskole-projektet støttes gennem Red Barnet, der i 2015 fik 18 millioner kroner. Projektet har til formål at forbedre forholdene for (hovedsageligt) efterladte børn på 25 kostskoler i tre amter i det autonome præfektur Dali i Yunnan. Fonden står for den overordnede administration, mens Red Barnet står for implementeringen og den daglige kontakt til lokale partnere og de involverede skoler.

Fælles for de to igangværende projekter er, at der er fokus på børn i Kinas landområder.

Det anslås, at omkring 61 millioner kinesiske børn er efterladt af deres forældre i Kinas landområder – cirka halvdelen af dem går på kostskoler. Nogle er efterladt i deres bedsteforældres varetægt, andre hos anden familie og enkelte sågar hos en nabo eller andet bekendtskab i landsbyen. I nogle landsbyer vil den overvejende del af indbyggerne være børn eller ældre mennesker, der enten er for unge eller for gamle til at rejse til en af de større byer for at arbejde.

Følelsesmæssigt er børnene påvirket af forældrenes fravær, og de udvikler depressioner. I mange tilfælde mangler børnene slet og ret voksenkontakt og nogle til at hjælpe dem med alt fra tandbørstning over lektielæsning til at give et knus.

Luo Jinchao er 11 år og har været på kostskole, siden han var seks år gammel. Hans skole ligger i en ufremkommelig del af Weishan Amt i Yunnan, og når det regner, afskæres skolen ofte fra omverdenen af mudderskred og oversvømmelser. Men Luo er heldig: Når vejene er åbne, kan han komme hjem hver weekend.

På skolen bor han på værelse med 15 andre drenge. Der er kun fem senge, og Luo må derfor dele seng med to andre drenge.

Luo Jinchao

Men Luo er glad for skolen. Han holder af at spille bordtennis og mahjong, og efter at der er etableret et boghjørne som et led i forvandlingen til en drømmeskole, går der meget tid med at bladre i bøger og tegneserier.

Men boghjørnerne er ikke den eneste forbedring. Der er også installeret vandfiltre, så børnene kan hente drikkevand inde i skolebygningen, og så er der kommet soldrevne vandvarmere, så børnene kan vaske sig med varmt vand. Luo fortæller, at han indtil nu kun har taget et ugentligt bad, når han var hjemme i weekenden.

Der er også oprettet elevråd på drømmeskolerne, og børnene er blevet undervist i medbestemmelse og lederskab. Luo er med i elevrådet, og han er en af dem, der vil få større indsigt i børns rettigheder og en række områder, der har med børnenes ve og vel at gøre – fra sikkerhed på legepladsen til hygiejne i køkkenet og soveforhold på sovesalene.

I Hubei-provinsen i det centrale Kina har Bestseller Foundation samarbejdet med regeringen på et mastodont-projekt, der skal løfte 80 landsbyer i otte amter ud af fattigdom. Støtten har særligt fokus på børnene i landsbyerne, og den væsentligste komponent er oprettelsen af servicecentre, som vel bedst kan sammenlignes med fritidshjem. En del af opgaven består i at uddanne og ansætte frivillige til at bemande dem.

De 80 landsbyer er alle klassificerede som fattige landsbyer, og omtrent en tredjedel af børnene er efterladte børn. Totalt set bor der 117.000 mennesker i landsbyerne, hvoraf lige knap 30.000 er børn.

Udover fritidshjemmene er der fokus på at forbedre boligforholdene i husholdninger, hvor der bor børn, og det indebærer blandt andet forbedrede sanitære forhold og flytning af familier fra bjergområder til landsbyer. Med oprettelsen af en række klinikker er der også sat fokus på sundhed, flere skoler har fået bygget eller forbedret toiletforholdene, og så har mange skoler ligeledes fået opgraderet deres køkkener, så de er mere hygiejniske, og personalet er blevet undervist i god ernæring.

BESTSELLER FOUNDATION er en privat fond, der siden 2015 har haft som formål at investere i små og mellemstore virksomheder, iværksættere og organisationer, der arbejder for at skabe udvikling gennem profit. Bestseller Foundation arbejder med økonomisk afkast som garant for bæredygtighed, men har derudover fokus på menneskelig og samfundsmæssig udvikling, miljø og naturbevarelse.

Xu Fengyuin

15.000 bøger er fordelt mellem centrene, som dermed alle har fået indrettet et lille bibliotek. Der er computere og internetforbindelse på alle centrene, så børnene har mulighed for at tale med deres forældre – og for at hente information og inspiration på nettet. En kinesisk NGO, som specialiserer sig i at bruge Lego og leg til at fremme kreativitet og initiativ, har leveret Lego til alle servicecentre og underviser de frivillige i centrene i brug af det.

På et menneskeligt plan har det haft stor betydning. Og mange af de frivillige giver udtryk for, at det at skabe bedre rammer for børn i de fattige områder gør en stor forskel for børnene, samtidig med at det giver stor tilfredsstillelse for de frivillige selv.

Ifølge Xu Fengyuin, der er frivillig på servicecentret i landsbyen Sikoutang i Luotian Amt, er børnene glade for centret: "Der er mange efterladte børn i landsbyen, og de kan godt være ensomme. Efter centret er blevet bygget, virker de gladere og mere udadvendte – før var der mange uopdragne børn, som ikke ville høre efter. Der var heller ikke meget tilsyn med dem.

Nu er de i et miljø, hvor der er andre børn at lege med og en voksen at tale med. Vi kan også hjælpe dem, der har svært ved lektierne; dem der bor hos deres bedsteforældre, kan ofte ikke få meget hjælp hjemme.

For mig giver det at være frivillig en følelse af, at jeg udfører noget, at jeg bidrager til noget. Jeg kan være med til at give råd og hjælp til børnene, især dem der er efterladt."

Med Bestseller Foundation og Bestseller Fashion Groups samarbejde med det Internationale Fattigdomsreduktionscenter i Kina berøres mere end 100.000 menneskers liv i en positiv retning, og af dem er knap 30.000 børn. Det gør projektet til det absolut største i de 11 år, Bestseller har doneret penge til at forbedre levestandarden for fattige kinesere.

Fattigdomsbekæmpelsesprojektet i Hubei er færdigt med udgangen af 2017, og drømmeskoleprojektet i Yunnan skal efter planen afsluttes i august 2018. Bestseller Foundations rolle som administrator er dermed udlevet. Hvilket engagement fonden skal have i Kina derefter, er endnu ikke bestemt.

Mikkel Rytter Poulsen er kommunikationsmedarbejder i Bestseller Foundation.

DEN LILLE HISTORIE I DEN STORE

Nylig læste jeg en endnu uudgivet novelle med den lurende dobbelttydige titel *Regn med mirakler*. Ordene, håbet, overraskelsen lå i mit baghoved, da jeg læste Frode Z. Olsens bog om *Danske frivillige i forsvar af Hong Kong, 1941*.

Men der skete ingen mirakler. Bogen er ikke fiktion. Det er den hverdagsagtige eller måske eventyrlige hverdag, der person for person, familie for familie bliver ændret, ført, trukket, tvunget, som hørte det en ond drøm til.

Den store ramme er japanernes langsomme besættelse af Kina, fulgt af japanernes lynangreb på Pearl Harbour og samtidige angreb på Hongkong, Singapore, Filippinerne og Malaysia.

Den lille ramme er den hvide britiske koloni i Hongkong, dens styre, firmaer, fritid og familier. Og heri: Den lille danske del med deres liv, centreret om ØK, Nordisk Fjer samt Jebsen & Co.

Otte mænd fra den danske kreds meldte sig under de britiske faner til forsvaret af Hongkong. Ikke, at de forventede egentlig fare, for japanerne skulle nu nok vare sig for at angribe Hongkong = England. Og hvis ... ja, så skulle man sandelig vide at klapse dem af. Et overmod og et selvbedrag set med nutidens øjne men en generel vurdering i tiden.

Desto større var chokket, da Japan bare sænkede USA ved Pearl Harbour og den fra Kina krigsvante japanske hær ustoppeligt rullede hen over Hongkong. 8. december 1941 gik den japanske hær over grænsen fra Kina, samtidig med at Kai Tak lufthavnen og de få britiske fly blev bombet og uskadeliggjort. I løbet af kun sytten dage var det slut.

To danskere var dræbt i kamp, seks danskere blev tilfangetaget og kom i krigsfangelejr. Én af dem døde her.

Her bringer Frode Z. Olsen os så den nære historie, som bærer bogen. Hver enkelt af disse personer har han sporet tilbage til deres uddannelse i Danmark, deres udsendelse til Kina, deres placering i firmaet og vennekredsene, OG hver deres skæbne i tiden før, under og efter den japanske erobring af Hongkong.

Det er lykkedes Olsen at fremdrage private og offentlige arkivalier, som bringer os tæt på dem alle, og med sit smidige sprog bliver vi hurtigt en del af kredsen. Det er ikke en pinsom historie, vi får fortalt, men en stramt nærværende inddragen af os i glæderne, angsten, ventetiden, smerten, sorgen, sulten, de smertende fødder, lussingen.

Så altså: Læs den = Oplev det. Grusomt og svært, som det er.

Hans Jørgen Hinrup er forh. forskningsbibliotekar på Statsbiblioteket med speciale i Kina.

Frode Z. Olsen
Ikke en jordisk chance.
Danske frivillige i forsvar af Hong Kong i 1941
Turbine 2016 • 318 sider. Rigt ill. 350 kr.

Jeg selv var glad ved bogen af helt personlige grunde, for tiden, firmaerne og mange af personerne kendte jeg fra mine egne undersøgelser bag *Danmark i Shanghai, 1846-1962* (2008), og ligesådan lægger bogen sig op ad Peter Harmsens to bøger om *Shanghai 1937* og *Nanjing 1937*, der på liger vis er bygget op omkring den lille historie i den store.

Og helt helt privat fik jeg så foræret et lille mirakel i slutningen af bogen, hvor Frode Z. Olsen skitserer hovedpersonernes senere tilværelse. Af dem fik Jørgen Vibe Christensen i 1946 et kursus i skovdrift og blev af ØK sendt til Vancouver Island for at lede firmaets savmølle i Tahsis, hvor han var til sin pensionering i 1982.

På savmøllen var min far smed 1952-53, og jeg var en ti-årig dreng, som gik i skole. Til en staveprøve havde jeg 96 ud af 100 ord rigtige, bl.a. stavede jeg ulve forkert. Volwes. Men det var der ingen grund til at hyle over, for jeg fik alligevel en bogpræmie, en biografi af den nykronede dronning Elizabeth II.

Sådan er verden så stor og så lille.

I PAGODERNES LAND

Franskmanden Alfred Raquez rejste i 1898 til Singapore, derfra videre til fransk Indokina, og i september samme år ankom han til Hongkong og rejste i de næste otte måneder rundt i Kina. Undervejs tog han i tusindvis af fotografier, lavede lydoptagelser – og noterede sine indtryk, der snart efter udkom som artikler i en fransk Shanghai-avis og allerede i år 1900 i bogform.

Den er nu genudgivet i en engelsksproget oversættelse. Det er en større sag på næsten 500 sider, og man kunne spørge, hvad der berettiger til en genudgivelse – der er i tidens løb udgivet et utal af europæeres rejsebeskrivelser fra Kina, og langt hovedparten af dem har været meget tidsbundne.

Men denne her overrasker positivt. Den er levende skrevet, fuld af friske indtryk om både stort og småt, og dertil behageligt fordomsfri. Læseren bliver godt oplyst om dagligdagen i det fjernøstlige kolonistyre, især det franske, helt ned i detaljer som aftenens menu og underholdning, men også om de lokales skik og brug i de egne, forfatteren besøger. Og han træder faktisk uden for rejsebogsforfatterens traditionelle Kinarute.

Turen begynder ellers helt efter bogen: Hongkong, Macao og Shanghai. Det er fint nok. De levende beskrivelser af fx livet blandt Shanghais 300 fastboende franskmænd giver indblik i tidens koloniliv. Men det er dog set før.

Men så tager fanden ved Raquez, og han rejser med en anden franskmand op ad Yangtze, gennem Hubei, Hunan og Guizhou og herfra tilbage til Shanghai. Læseren følger ham i dagbogens form, men redigeret, så der er et godt flow. Han støder på praktiske problemer med at forvalte en nyanlagt fransk mine, han gør sig overvejelser om kinesisk regeringsførelse, som han betragter som Kinas hovedproblem, han beskriver metoder til fiskeri, manøvrering af skibe på vanskelige strækninger og meget andet godt.

Bogens titel *In The Land of Pagodas* henviser til hans voldsomme besættelse af kinesisk arkitektur, som han bruger enhver anledning til at fortælle løs om. Især lige præcis pagoderne. Bogen gengiver en del af forfatterens gode skitser, plantegninger og fotos.

Raquez interesserer sig for, hvordan de franske koloniinteresser kan udstrækkes, og især interesserer han sig for missionens betydning i den sammenhæng. Alligevel er det vanskeligt at finde et præcist formål med hans rejsevirksomhed. Han kom, han så, og han beskrev!

Her føjer bogens fyldige forord et spændende lag til rejsebeskrivelsen. Det kan anbefales, at man læser det, for det giver faktisk resten af bogen noget, som farver forståelsen.

Alfred Raquez hed nemlig i virkeligheden Joseph Gervais og var en falleret sagfører fra Lille på flugt fra politi og kreditorer. Under sit pseudonym skabte han sig i løbet af sit første år i Indokina og Kina et godt ry for sine bøger og fotos og skabte sig en betydningsfuld parisisk vennekreds.

Først ved hans død i 1907 blev hans sande identitet opdaget. Oven i købet døde han under mystiske omstændigheder.

Med viden om forfatterens dobbelte identitet forstår man (måske) en del af Raquez' kommentarer til både kinesisk og fransk ret og samfundsindretning på et andet plan. Måske giver hans sympati for det Kina, der i Qing-dynastiets sidste tid er i knæ, mening, når han ret tidligt i bogen udtrykker, at man bør have blik for dem, der står på den tabende side.

I hvert fald siger det noget om, hvordan eventyrere og skumle typer kunne manøvrere i kolonierne og blive store mænd derude.

Alfred Raquez
In The Land of Pagodas.
A Classic Account of Travel in Hong Kong, Macao, Shanghai, Hubei, Hunan and Guizhou
Edited and translated by William L. Gibson and Paul Bruthiaux. NIAS Press 2017. 500 s. Ill.
25 £ paperback, 65 £ hardback

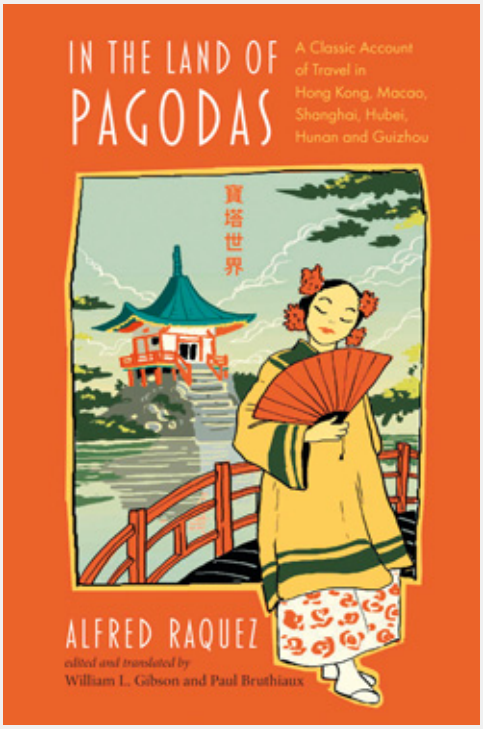

Christina Maria Jessen er cand.mag. i historie og ansat i MegaNørd, hvor hun arbejder på fortællingen "Shanghai 1927".
Søren Hein Rasmussen er ph.d. i historie og medstifter af MegaNørd.

AF HANS JØRGEN HINRUP

301 PROFILER

Direktøren for Copenhagen Business Confucius Institute, Carsten Boyer Thøgersen fik den oplagte idé at få lavet en samlet liste over de personer, der de sidste 200 år har været professionelt betydende i de dansk-kinesiske relationer. Hovedvægten ligger på egentlige sinologer samt på personer med et længerevarende fuldtidsvirke i relationen, f.eks. diplomatisk eller erhvervsmæssigt.

Selve oplistningen begynder med de såkaldte Pionerer (fra før 1945), dernæst den 1. generation, Grundlæggerne (1945-1970), og så med tiårsgruppering fra 2. til 6. generation frem til i dag. Det hele afsluttes med en mindre gruppe "uden for bedømmelse". I alt er der 301 navne. De afdøde kan huskes. De levende kan kontaktes. Begge dele er meningen.

Nulevende har fået en direkte henvendelse og er blevet bedt om at udfylde spørgeskemaet. Kort. Under ti linjer. Det er sket i de allerfleste tilfælde, men har alligevel givet et stort koordineringsarbejde for instituttet. Jeg har så imens lavet indførslerne for alle afdøde, i alt 72.

Den trykte udgave (99 s.) kan ikke fås, - men en digital bliver forventeligt lagt på hjemmesiden af Confucius Institute. Jeg sender den også gerne (mail til sparfire@gmail.com).

List of Danish and Chinese Scholars and Professionals
Eds.: Carsten Boyer Thøgersen, Su Qin, Nis Høyrup Christensen, Hans Jørgen Hinrup

Copenhagen Business Confucius Institute 2017

ANMELDELSE VED JULIE BRINK

En gedigen sag

Allerede forsiden er overraskende: Der er ikke kun tale om det mere sædvanlige idylliske havebillede fra det traditionelle Suzhou; der lægges op til kontraster med fotoet af det himmelstræbende tårn, Porten til Østen på 302 m, fra det moderne Suzhou.

Intentionen med *Paradis på Jord. Suzhou i 2.500 år* står klart i forordet. Selv om bogen er udgivet i forbindelse med en udstilling på Museet Ribes Vikinger om ånd og liv i Suzhou under Tang- og Song-dynastiet, så er det ikke et udstillingskatalog med den begrænsede holdbarhed, der nu engang ligger i det. Næh, meningen er at udbrede kendskabet til Suzhou. Intet mindre.

Forfatteren selv begrænser det dog til, at bogen fungerer "som en historisk introduktion til byen, ligesom den fremhæver Suzhous særtræk".

Hvordan lykkes det så? Jo, der er en rigtig god gennemgang af kultur og historie. Omhyggelig og detaljerig med velvalgte illustrative eksempler og nyttige kendsgerninger. Mikkel Kirkedahl Nielsen har den letflydende pen og et smidigt sprog.

Faktisk skal det forstås positivt, når jeg nærmest har skullet lede efter et par småfejl: Men det kan undre, at man har valgt at bruge to forskellige transkriptioner. Når man skriver kongfuzianisme, burde man sætte det sammen med daoisme, og ikke taoisme. Og så ærgrer det helt sikkert forfatteren, at der står Deng Xiaopeng!

Men det er dejligt at opleve illustrationer, der både udbygger teksten og fortæller egne historier. Tilmed er det en smukt illustreret bog i flot kvalitet.

Forfatteren gør selv opmærksom på, at bogen bygger på egne oplevelser og andres værker. Derfor kan man jo ikke helt tillade sig at klandre ham for, at bogen bærer præg af at være lavet "på afstand".

Det, jeg savner, er historier om menneskene. Typisk er illustrationerne fra det moderne Kina gadebilleder og turistsnapshots. Man kommer ikke indenfor! Og når det nu nævnes i forordet, at 250 danske virksomheder har etableret sig i Suzhou-området, ville det have været spændende at få den vinkel præsenteret. Det havde givet bogen en ekstra dimension.

For det er nemlig en bog, der fortjener at blive læst. Dens målgruppe kan både være turister, der her kan få mere tyngde i oplevelsen, og erhvervsfolk, der kan blive klædt godt på til at vide, hvor det egentlig er, de gerne vil gøre forretninger. Foruden ganske almindeligt Kinainteresserede.

Julie Brink er historiker og formand for Danmark-Kina.

PS: UDSTILLINGEN I RIBE OM SUZHOU KAN SES TIL 17. SEPTEMBER.

Mikkel Kirkedahl Nielsen
Paradis på Jord. Suzhou i 2.500 år
Forlaget Liljebjerget 2017
96 sider. 149 kr.

På engelsk:
Paradise on Earth - Suzhou in 2.500 years

AF STINE HAAKONSON

UDVIKLING AF VINDMØLLEINDUSTRIEN I KINA

FRA 'FOLLOWER' TIL 'FAST FORWARD'

Som i de fleste industrialiserede lande har Kinas rivende industrielle udvikling og økonomiske vækst haft store konsekvenser for miljøet. Årsagen til det er en kombination af, at den kinesiske middelklasse bruger mere energi per indbygger i husholdningsøjemed, og at en stor del af de industrielt producerede produkter, der sælges i Europa, faktisk er produceret i Kina.

Den industrielle produktion er vokset meget over de seneste årtier og har båret den økonomiske vækst. Set i det perspektiv kan man argumentere for, at europæiske virksomheder ikke alene har outsourcet produktion til Kina, men faktisk også outsourcet de miljømæssige konsekvenser.

Uanset årsagen til problemet, er det politiske fokus flyttet i retning af at øge reguleringen af miljøet og at finde teknologisk innovative løsninger på de miljømæssige konsekvenser, industrialiseringen har forårsaget. Der er med andre ord opstået et stort behov for alternative løsninger til kul. Også her spiller europæiske virksomheder en rolle, i og med at det er dem, der indtil videre er kommet længst med udviklingen af teknologier og systemer for bæredygtig energiproduktion.

Den kinesiske regering står over for store udfordringer, der relaterer sig til import og udvikling af teknologiske løsninger, der kan bidrage til en mere bæredygtig samfundsudvikling. Disse udfordringer tages meget alvorligt i Kina, hvor der siden 2005 er indført markante politiske reformer baseret på store ambitioner for vedvarende energi og grøn omstilling.

På det seneste har Kina tilmed påtaget sig en ny rolle i det globale lederskab for klimavenlige løsninger. Men det er ikke et problem, der kan løses af politisk vilje alene. Det skal løses med teknologi og innovation – i et tæt samarbejde mellem politiske aktører og virksomheder. Også her har Kina indtaget en ledende rolle.

I juni 2017 er Kina for eksempel vært for det 8. Clean Energy Ministerial Meeting, hvor et centralt emne netop er innovation. Mødet holdes sammen med det 2. Mission Innovation Ministerial, hvis fokus er energi. Her mødes repræsentanter for verdens statsledere og virksomheder for at diskutere mulige løsninger. Disse innovative udfordringer kan ikke klares af et land eller en virksomhed alene, men kræver nye former for samarbejde og nye relevante globale netværk.

Danmark er med, både med en politisk delegation, virksomheder og med forskere fra SDC Social Science og Energy.

KINA OG DEN DANSKE VINDMØLLEINDUSTRI

Den danske vindmølleindustri har i en årrække spillet en vigtig rolle i Kinas grønne omstilling. Det er også i Kina, der er størst vækst på markedet for europæiske producenter af vindmøller og vindmøllekomponenter.

Kina er faktisk det land, der har den største samlede kapacitet af installerede vindmøller. Siden 2006 er det kinesiske marked for vindmøller næsten fordoblet hvert år, og det er i dag det største marked for vindmøller i verden.

“Kina flytter sig hurtigere, end man tror. Måske hurtigere end man tidligere har set i verdenshistorien

Udviklingen af det kinesiske marked for vindenergi har gennemgået tre faser, og dansk vindteknologi er i disse udviklingsfaser blevet eksporteret til Kina igennem forskellige typer af samarbejder.

Den første fase var fra starten af 1980’erne op til 2005, hvor danske vindmøller og vindteknologi blev introduceret til Kina igennem bilaterale udviklingsprojekter faciliteret af den danske repræsentation i Kina. I den fase var de involverede kinesiske aktører primært forskningsinstitutioner, som lærte om vindteknologi af europæiske forskere igennem udveksling.

Der var ikke et marked for vindmøller på det tidspunkt, men nogle turbiner blev opsat som demonstrationsmodeller. De fungerer faktisk endnu. Ganske få statsejede kinesiske virksomheder begyndte at producere vindmøller, men de var ikke så effektive som importerede møller.

I 2005 vedtog Kina den første lov om vedvarende energi. Og året efter blev den fulgt op af de første ambitiøse nationale energimål i den 11. femårsplan. Herefter tog markedet hastigt til, og de store danske aktører på vindmarkedet flyttede salg og produktion til Kina for at være med i væksten. Samtidigt blev der etableret en række kinesiske firmaer, som tillærte sig teknologien og også fik et godt fodfæste på det kinesiske marked.

Den kinesiske regering indførte sideløbende en innovationspolitik, som fokuserede på kinesisk innovation og på at udvikle kinesiske virksomheder til innovative enheder igennem ’indigenous innovation’. Fokus var altså på at udvikle industrien til selv at kunne skabe innovation og udvikle nye typer af vindmøller i og til Kina.

Med disse tiltag kom der større opmærksomhed på ikke bare at overføre teknologi og viden gennem salg af færdige produkter, men også på at overføre viden om teknologien ’know-why’ for at opbygge lokal kapacitet inden for udvikling af teknologi til vedvarende energi.

Den kinesiske plan var, ifølge klimaministeren, at få etableret en ’skov af vindmølleproducenter’. Design og teknologi blev dog stadig importeret fra Europa. Enten igennem statslige samarbejder, eller ved at de kinesiske virksomheder købte tegninger, design og teknologi fra leverandører eller langsomt tillærte sig teknologien enten ved at efterligne de europæiske producenter eller ved at besøge europæiske forskningsinstitutioner, for eksempel Risø og Aalborg Universitet.

På den måde blev nogle af de kinesiske vindmølleproducenter langsomt udviklet til et teknologisk niveau, hvor møllerne effektivt kunne producere og levere strøm til elnettet.

Omkring år 2010 blev opmærksomheden på at udvikle de nationale kinesiske teknologiske kompetencer skærpet. Det var et politisk ønske, at Kina i højere grad selv kunne udvikle ny vindmølleteknologi og tilpasse den importerede teknologi til lokale forhold. For eksempel er der flere steder i Kina tyfoner og vintre med meget lave temperaturer, forhold som stiller andre krav til vindmøllers teknologi end det europæiske klima.

Det blev også et krav for udenlandske virksomheders markedsadgang, at de både producerede møllerne og forskede i Kina. Den industripolitik førte til et boom i den nationale industri. Men politikken stillede også helt nye krav til de danske virksomheder, og i denne tredje fase flyttede helt nye aktører til Kina.

Hvor det normalt er de store danske virksomheder, man møder i Kina, er vindmølleindustriens historie en helt anden. Vindmøller består af tusindvis af komponenter, hvoraf nogle er meget specialiserede og på det tidspunkt ikke blev produceret i Kina.

Med det danske innovationssystem for udvikling af vindmøller er der også udviklet en række specialiserede producenter af komponenter. De har opbygget erfaringer igennem mange år og var netop, hvad der manglede i det kinesiske innovationssystem for vindmøller. En række små og mellemstore danske producenter af specialiserede komponenter flyttede til Kina i den fase.

De små og mellemstore virksomheder fulgte i første omgang strategisk i hælene på

”Hvor den danske vindmølleindustri har udviklet sig over mange årtier, har den kinesiske etableret sig på mindre end 10 år

deres største kunder hjemmefra, som krævede, at de fleste komponenter var lokalt produceret i Kina. Alternativet var, at deres store kunder i Europa ville indgå leverandørpartnerskaber med kinesiske producenter og købe deres komponenter derfra.

Det var med andre ord ikke en internationaliseringsstrategi, som komponentproducenterne selv tog initiativ til. Det var en nødvendighed for at bevare deres position i værdikæden. De fik da også hjælp til at etablere sig af deres kunder.

Denne internationalisering af små og mellemstore virksomheder inden for vindmølleindustrien er unik. Der er ikke mange danske små og mellemstore virksomheder, der vover sig så langt ud over andedammen som til Kina. Måske af gode grunde. Men det viste sig at være en god strategi.

Med udviklingen af kinesiske vindmølleproducenter, som GoldWind, Sinovel, Ming-Yang, DongFang og Envision, der voksede til store og efterhånden også dygtige producenter af gode vindmøller, fandt de danske leverandører hurtigt et endnu større marked. De nye kinesiske vindmølleproducenter havde nemlig også en efterspørgsel efter de danske leverandørers specialiserede teknologi og viden.

Den kinesiske industri udviklede sig altså ved at etablere partnerskaber med specialiserede teknologiudviklere og erfarne producenter i Danmark. Partnerskaber, som med tiden udviklede sig til alliancer og medførte, at danske virksomheder har en vigtig placering i den kinesiske industriudvikling.

Det har dog ikke alene haft positive konsekvenser for de danske virksomheder. Disse partnerskaber, kombineret med partnerskaber med f.eks. tyske og hollandske komponentproducenter, gav teknologisk medvind til de kinesiske vindmølleproducenter. I dag er fire af verdens ti største producenter af vindenergi kinesiske.

Hvor den danske vindmølleindustri har udviklet sig over mange årtier, har den kinesiske etableret sig på mindre end 10 år. Det er sket igennem politiske prioriteringer og etableringen af globale innovationsnetværk. Herigennem er nationale kompetencer hurtigt blevet opbygget, og industrien har gennemgået en hurtig teknologisk udvikling, så den i dag er både højteknologisk og innovativ.

Danske aktører har haft og spiller stadig en vigtig rolle i den udvikling, men står overfor nye udfordringer i forhold til at bevare deres førerposition inden for vindmølleteknologien og på markedet. Antallet af kinesiske patenter stiger. Hvor de kinesiske vindmølleproducenter tidligere købte de fleste komponenter fra danske og andre europæiske leverandører, findes der i dag kinesiske leverandører af de fleste komponenter. Især komponenter, der ikke indeholder meget specialiseret teknologi.

Kina har også øget investeringen i udvikling af nye teknologier og etableret samarbejder og konstrueret netværk, hvor danske aktører også kan være med. Blandt andet har flere kinesiske virksomheder investeret i forskningsenheder i Danmark for at komme tættere på de kompetencer og netværk, der er i Danmark og Nordeuropa.

NYE VINDE

Mens de offentlige forskningsbudgetter skæres i nogle dele af verden, er finansiering af forskning i Kina på det seneste øget markant. Forskning og innovation er centrale temaer på den politiske agenda ud fra et ønske om at udvikle den kinesiske økonomi til en vidensøkonomi. En økonomi, som er på forkant med den teknologiske udvikling, og derved komme ud af rollen som 'follower'.

Kinas nuværende forskningspolitiske satsning fremgår af, at den 13. femårsplan, der gælder for 2016 til 2020, hedder 'Innovation Development' og linker industriel og socioøkonomisk udvikling. Målet er at løfte Kinas innovationskapacitet, således at Kina kommer blandt verdens 15 mest innovative lande. Vedvarende energi og bæredygtige løsninger er centralt placeret i den strategi.

Kina flytter sig hurtigere, end man tror. Måske hurtigere end man tidligere har set i verdenshistorien. Innovation er blevet et nøgleord, og den er drevet af et politisk ønske om omstilling og udvikling. Det globale tyngdepunkt for innovation og teknologiudvikling også indenfor bæredygtige løsninger er hurtigt flyttet mod øst.

Hvor de danske vindmøllevirksomheder – især de små og mellemstore – flyttede til Kina under pres, står de pludselig i en rigtig god position, både hvad angår markedet og den teknologiske udvikling.

DANSK SPYDSPIDS

Det danske forskningsmiljø står i det hele taget i en gunstig situation. De danske universiteter har siden 2008 indgået i samarbejdet omkring Sino-Danish Center for Research og Education (SDC). SDC er et langsigtet universitetssamarbejde med kinesiske universiteter og forskningsinstitutioner - med fælles forskningsprojekter, fælles kandidatuddannelser og fælles ph.d.-uddannelser.

Mens virksomhederne skaber forbindelser til markedet, skaber og vedligeholder SDC de gode innovationsnetværk mellem forskere

Stine Haakonsson, ph.d., lektor ved CBS, hvor hun forsker i globalisering og innovation. Siden 2015 koordinator for samfundsvidenskaberne ved SDC, Sino-Danish Center. Læs mere på http://sdc.university.

AF **ALEXIS KAAE**

DANSK TESAMMENSLUTNING

Dansk Tesammenslutning, Danish Tea Association, blev i 2014 stiftet af fire skønne kvinder med en uimodståelig passion for te. Mette Marie Kjær, stifter af Sing Tehus, Mette Marie Viscor, medstifter af Tante Te, Malene Aaris, stifter af MAD Aarhus, og mig selv, Alexis Kaae, stifter af Simply Tea.

Visionen om at samles under den danske blå himmel om en festival med te i centrum gav grobund for Dansk Tesammenslutning. Og i 2016 var de første spæde skridt til en tefestival i gang, da Dansk Tesammenslutning og MAD Aarhus holdt et fælles arrangement i Ridehuset i Aarhus i oktober måned.

I 2017 skulle vi gerne nå et skridt videre med en tefestival i efteråret. Planlægningen er i gang, men beslutningen, om det skal holdes i øst eller vest, er endnu ikke på plads.

I år blev jeg så, gennem Dansk Tesammenslutning, kontaktet af Xingcai Zhang, præsident for World Tea Organization. Han spurgte mig, om jeg som formand for Dansk Tesammenslutning ville være den danske direktør for World Tea Organization (wteao.org/denmark-director/). For mig var det en kæmpe anerkendelse, at en kinesisk te-ekspert havde fået øje på en teentusiast i lille Danmark, som skulle repræsentere World Tea Organisation.

Siden jeg opdagede specialte tilbage i 2005, har hver eneste dag af mit liv været engageret i fordybelsen i og viden om Camellia Sinensis, som er en ret usædvanlig østasiatiske stedsegrøn plante, bedre kendt som te for de fleste af os. I min nysgerrige søgen efter svar har det ført til mange besøg i Kina til teproducerende regioner som Anhui, Fujian, Guangdong, Guizhou, Jiangsu, Sichuan, Yunnan og Zhejiang.

I april i år havde jeg den ære at blive inviteret til at deltage som keynote speaker ved Anji World Tea Brand-topmøde [http://wteao.org/anji-world-tea-brand-summit/] i Zhejiang i Kina. Arrangementet var organiseret af Zhejiang A&F University Institute of Culture 浙江農林大學 藝術設計學院、人文茶文化學院.

Det betød rigtig meget for mig, da jeg har en særlig tilknytning til området Anji og til den meget unikke grønne te, som hedder Anji bai cha. Siden 2013 har amtet Anji indført et forbud mod anvendelse af kemiske pesticider og kunstgødning, ikke kun i teproduktionen, men for alt landbrug, og dermed kan regionen betegnes som bæredygtig. I 2014 lancerede Anji et projekt med udvikling af smukke landsbyer med klart vand, og man kan allerede tydeligt se resultater. Det er et forbillede for andre regioner.

Anji er altså et teproducerende område i Zhejiang-provinsen, og teen, som produceres, kaldes for bai cha. Bai cha betyder hvid te, men det er navnet på teen og ikke en kategori. Det er alene bearbejdningsprocessen, som afgør, om teen er hvid, gul, grøn, oolong eller sort. Teen er en grøn te, men jeg fik også den oplevelse at smage på Anji bai cha rød te. Rød te er det, vi i Danmark betegner som sort te. Teplanten hedder bai cha, for når topskuddene begynder at springe ud, ses de som hvide på busken.

Bai chas lysjadeblade er unikke for deres høje aminosyreindhold, hvilket bidrager til den søde og beroligende virkning af de bryggede blade. Bladene er i den lyseste farve og rigest på aminosyrer i det tidlige forår, før temperaturerne stiger over 25° C. Når temperaturen stiger, bliver bladene mærkbart grønnere, og smagen ændres.

Ming Qian Anji bai cha er den første høst i sæsonen, før 4. april. Ming Qian repræsenterer den mest rene og karakteristiske af Anji bai cha-teerne. På grund af det meget kolde og våde forår blev produktionen af Ming Qian Anji bai cha desværre meget begrænset og dermed ekstremt dyrt. Yu Qian Anji bai cha er den efterfølgende høst, som kan købes hos Simply Tea.

Jeg stiftede første gang bekendtskab med denne fantastiske grønne te tilbage i 2009. På en tur sammen med min veninde Zhuping Hodge fra Seven Cups og min mand besluttede vi os for at besøge den meget omtalte Anji bai cha-moderbusk. Moderbusken blev opdaget ca. 1980, da videnskabsmænd og forskere havde knyttet historien om Song-dynastiets kejser Huizhongs poetiske fortælling om bai cha til Tang-dynastiets berømte te-filosof, Lu Yus beretninger om Anji cha.

To bai cha-buske blev opdaget i bjergene i Anji. I dag stammer alle bai cha-buske fra de to moderbuske, hvoraf kun den ene har overlevet. Den eneste levende moderbusk skønnes at være over 300 år gammel, og dens plads på bjergsiden er nu blevet noget af en destination for hengivne kinesiske tedrikkere.

Oplevelsen husker jeg, som om det var i går. Sammen med min kinesiske veninde og min mand besteg vi bjerget, hvor Anji bai cha-moderbusken gror. I baggrunden samlede hundredvis af bønder sig for foden af bjerget, og nogle begynde at følge efter os. Det var først under de sidste smertefulde skridt, ca. 100 meter før toppen, at tanken strejfede mig: Disse mennesker har aldrig set vesterlændinge før. Og hvis det var tilfældet, så er vi de første (ikke-kinesere) til at besøge moderbusken nogensinde.

Den opdagelse gjorde, at jeg fik travlt med at nå toppen før de andre. Jeg bilder mig selv ind, at jeg er det første hvide menneske, der besøgte moderbusken samt dens forvalter Mrs. Pan. I dag er Anji bai cha-moderbusken flittigt besøgt af teentusiaster fra hele verden

Som minde fra besøget gav Mrs. Pan mig 10 gram af den færdigbearbejdede Anji bai cha-te fra sin moderbusk. Teen plukket fra oprindelsesbusken må kun sælges på auktion i Beijing og kan opnå svimlende priser, så den er ikke til at købe for hvide mennesker! Jeg har stadig de 10 gram, som jeg opbevarer i en lille teæske hjemme i min stue.

MIN YNDLINGSTE.
Det er jo svært, da jeg har mange, men de fem teer jeg ikke kan være foruden, er:

JIN JUN MEI
– sort te

GUSHU SHENG PUERH
– lagret fermenteret te fra gamle tetræer

茶

ANJI BAI CHA
– grøn te

DA HONG PAO
– rock oolong te

MO GAN HUAN YA
– gul te

Jeg fik igen lov til at besøge Mrs. Pan og tebusken i 2012, men pga. silende regnvejr var det ikke muligt at klatre op på bjerget.

Formålet med Anji bai cha Brand-topmødet var, at vi – direktører og repræsentanter fra Kina, Indien, Sri Lanka, Australien, Frankrig og Danmark – skulle udarbejde en international strategi for at gøre Anji bai cha grøn te til et verdenskendt brand. I anledning af mødet blev jeg bedt om at holde en tale, hvor jeg valgte at fremhæve tetrends i Danmark og de nordiske lande.

Der har været et markant ryk i den seneste tid i retning af specialte blandt de unge, særligt dem, som betegnes 'milleniums' – de 15-30-årige. Det viste sig, at det ikke kun er unikt for Danmark, men er en tydelig tendens også i Kina, hvor bæredygtighed, gennemsigtighed og kvalitet er nøglefaktorer blandt unge. Viden efterspørges om hvor, hvornår, hvordan og af hvem, teen er produceret, netop for at kunne vælge producenter fra, som anvender kemi eller ikke overholder menneskerettigheder.

Som en ekstra overraskelse blev jeg udnævnte til ambassadør for Anji bai cha og tildelt det fineste tebladstrofæ.

Dansk Tesammenslutning er ved at opnå anerkendelse ude i den store verden. China's Tea Marketing Association, som var med til Anji-topmødet, har nu bedt mig om at deltage i en anden international teforsamling, denne gang i Duyun i Guizhou-provinsen i juni. Her vil fokus være på Duyun Maojian grøn te. En ret ukendt te udenfor Kina.

Opgaven med at udbrede kendskabet til kinesisk te fortsætter. En opgave, jeg med glæde påtager mig sammen med Dansk Tesammenslutning.

ALEXIS KAAE

Stifter og ejer af Simply Tea ApS 2008
Medstifter og formand for Dansk Tesammenslutning
- Danish Tea Association (DTA) 2014
Livslang te-student
Importør af sjældne teer fra Kina
Teforedragsholder
Teunderviser
Afternoon Tea-arrangør
Tesmagninger

simplytea.dk

SILKEVEJENE – GO GLOBAL

Som Frankopan havde også anmelderen et kort hængt op på væggen, da min familie og jeg boede i Beijing i de tidlige 1980'ere. Efter barndomsår i bl.a. Rom og med en uddannelse i klassisk arkæologi fra Danmark befandt jeg mig nu på den anden side af jorden i en for mig fuldstændig fremmedartet kultur, som jeg kun kendte fra Pearl S. Buck og Tom Kristensen.

Kortet skulle hjælpe mig med at udvide min horisont.

Nysgerrighed og opdagelyst blev vakt og pirret under daglige cykelture med barn på bagsædet i Beijing. Husene var lave og lukkede sig om sig selv i de grå hutonger, hvor kun den almindelige borgers hoveddør og offentlige bygninger bar friskere farver. Men ind imellem den monotone farveløshed dukkede et overraskende syn af gamle trætoppe op over hustagene i de gamle gårdkomplekser. Hjemme lokaliserede jeg hurtigt trætoppe med knappenåle på vægkortet og jævnførte punkterne med mine guidebøger, In Search of Old Peking (genoptryk af 1935) opsporet i Hongkong og Nagel's Encyclopedia Guide to China (1968).

Heureka! Korrelationen mellem trætoppe og knappenåle viste levn fra gamle kulturelle mindesmærker, der havde overlevet kulturrevolutionens ødelæggelser. Entusiasmen tog til. En kulturgruppe blev dannet. Beijing International Society stod for skud med to feltudflugter.

Og i 1981 kom jeg med arkæolog Ann Paludan på en feltrejse, der skulle få stor betydning for mig. Undervejs viste hun mig vej til Kinas hjerte ved besøg i bl.a. Qufu, på Taishan, i Luoyang, Nanjing og Xi'an, hvor statuer af fremmede gesandter og bevingede Tang-heste vidnede om kontakt med Vesten.

Dér mødtes øst og vest for mig. Dér blev min livslange interesse for Silkroad-ologi grundlagt. Passionen fik ekstra næring ved udstationeringer i Canada, Korea, Japan, Nederlandene og Rusland. Førstehåndsoplevelser blev udvidet med bogindkøb, universitetsstudier, studierejser og museumsbesøg samt længere feltrejser ad Silkevejens ørken-oase-rute gennem Kina fra Kashgar til Shanghai, ad stepperuten i Rusland og Mongoliet Kina og ad Yunnans gamle te-heste-rute mod Tibet og Burma.

Min forskningsinteresse er p.t. rettet mod handelsruterne mod syd og de maritime handelsveje.

Odsherred, 14. maj 2017

Kristeligt Dagblads Forlag har udgivet en glimrende oversættelse af Peter Frankopans bog *Silkevejene. En ny verdenshistorie* fra 2015. Hatten af for forlaget for at udvise både mod og dristighed ved at udgive en bog om Silkevejene, der handler mere om global *disruption* end om tidlig globalisering i Eurasien og den gamle Silkevej, som den tyske geograf og globetrotter Ferdinand von Richthofen navngav i 1877.

For at forstå nutiden og tage vare på fremtiden, bør man også kende fortiden. Frankopan begrænser sin omtale af Silkevejens lange, komplekse forhistorie til nogle få kapitler og bruger ikke megen energi på at uddybe gensidigheden i Silkevejens tværkulturelle udveksling, dybden af dens kulturhistorie og de mange multikulturelle samfund, men fremhæver snarere religiøse forskelle og stridigheder.

Bogens titel og smukke forside forfører straks læseren ind i dybet af Frankopans massive men højst interessante bog på over 750 sider. Forsidens farverige islamiske motiv står i skarp kontrast til ryggens støvede fremtoning og forenklede titel. Man fristes næsten til at tolke farvevalgene som symboler på de nye og de gamle Silkeveje. Forsidens friske farver varsler ny tid og ny globalisering.

"I virkeligheden" (et hyppigt Frankopan-citat) fokuserer denne bog som nævnt ikke på Silkevejenes kunst- og kulturhistorie men på den historisk nyere geopolitiske udvikling og den globale kamp om magt og ressourcer, der fører op til verdenssituationen i dag. Bogens titel burde "i virkeligheden" nok have været *"Fra Silke til Olie"* med undertitlen "Nye horisonter og Nye globale handelsveje".

Peter Frankopan, født 1971 som kroatisk prins i England, har en doktorgrad i byzantinske studier og leder centeret for byzantinske studier på Oxford Universitet. Hans forfatterskab inkluderer også en bog om cricket! Han er tillige et sprogtalent og behersker både russisk og arabisk.

Frankopans bog er for den historisk interesserede, der ønsker at lære mere om den udvikling, som er i fuld gang med at forme vores egen tid og fremtid. Bogen tager udgangspunkt i verdens hjerte, som den ikke-eurocentriske Frankopan placerer i Mellemøsten, landene omkring den persiske golf og det centrale Asien.

Forfatteren er ikke bange for at tage store emner op. Han udfordrer sin læser med religiøse kontroverser og modsætninger og anti-vestlig retorik. Bogens kapitler har fået individuelle vej-navne, mange ladet med krig og ødelæggelse. Hans pennestrøg er dynamiske og flydende, når han perspektiverer supermagternes kamp om olie og hvede i det 20. og 21. århundrede.

Selv om bogen mangler en decideret Silkevejslitteraturliste, web-referencer og en overskuelig kronologisk oversigt, har Frankopan udfærdiget et gedigent noteapparat med interessante henvisninger. Dog har han udeladt flere vigtige tidsskrifter og specialister (jf. anmelderens henvisninger til sidst). Bogens ni kort er klare og skematiske, men uden markering af senere geopolitiske landegrænser.

I forhold til sin størrelse har bogen desværre et noget indskrænket register, hvor vigtige stikord mangler, som bl.a. Silkevejen, silke, papir, Han-dynastiet og Changan (Xi'an), foruden navne som Xuanzang, Ibn Battuta, Richthofen, Rubruck, Marco Polo, Matteo Ricci, Aurel Stein, Niebuhr og Zheng He samt stednavne som Sorte Hav, Røde Hav, Berenike, Myos Hormos, Bamiyan, Gandhara, Panjakent, Merv, Kucha, Kizil, Luoyang og Shanghai. Sådanne minusser gør det desværre vanskeligt at bruge bogen som opslagsværk.

Frankopan fokuserer i sin bog på Centralasien, som han beskriver som "broen mellem øst og vest og selve civilisationens skæringspunkt. Disse lande ligger slet ikke i periferien af verdenspolitikken, men tværtimod lige i centrum af den ...'' (s. 13).

Silkevejen er et koncept, der dækker over 2000 års kulturelle og økonomiske interaktioner langs de mange gamle handelsruter i Eurasien mellem nomadiske og sedentære kulturer samt transkontinental tværkulturel udveksling af værdifulde varer, religiøse og kunstneriske strømninger.

Silkevejene var ikke begrænset til Centralasien, men strakte sig transkontinentalt gennem *hele Eurasien* og dannede ét stort sammenhængende handelsnetværk på ca. 9000 km med tre øst-vest gående hovedruter, under ét kaldet Silkevejen(e), som hver især forgrenede sig i andre mindre handelsveje. Nogle ruter overlappede hinanden, andre løb sammen eller løb mod nord og syd.

Der var to terminaler: Changan (nuværende Xi'an) i øst. Rom og det senere Konstantinopel/Byzans i det østlige Middelhav (nuværende Istanbul) i vest. Centralasien i midten. De to stormagter havde ingen førstehåndsviden om, direkte samhandel eller kontakt med hinanden. Dertil var afstandene for mægtige, farerne uoverskuelige, klima og geografi ekstreme, og forsyningssituationen usikker.

I den vestlige optik endte verden østpå ved Indusfloden (Pakistan), grænsen for Alexander den Stores (død 323 f.Kr.) felttog mod øst. Kinesernes opfattelse af verden blev begrænset af nogle af verdens højeste bjerge (Pamir-'knuden' og Himalaya) og største ørkener (Taklamakhan og bl.a. Gobi), der lå som kolossale geografiske barrierer mellem det kinesiske rige og Centralasien vestpå.

Antikkens kilder indeholder kun vage og usikre anden-tredjehåndsberetninger om de to storriger ved Silkevejens 'endestationer'. Han-dynastiets Kina besad dog tilstrækkelig viden om de fjerne såkaldte 'Vestlige Egne' til, at kejser Wu Di (140-87 f.Kr.) i 104 og 103 f.Kr. udsendte to militære ekspeditioner til Ferghanadalen (Uzbekistan) for at hjembringe 'himmelske heste' til forstærkning af Kinas hær i kampen mod de nordlige xiongnu-nomader. I kølvandet på disse kinesiske togter fulgte en 'heste for silke'-tuskhandel, som blev starten på de tværkulturelle handelsruter i Eurasien, som vi i dag kender som Silkevejen(e).

Der blev i 2017 fundet ruiner af en befæstet garnison og handelsstation i Uzbekistans Ferghanadal, der indikerer en sådan tværkulturel kontakt.

Silkevejen havde tre hovedruter: Den (*nordlige) steppe-rute*, den (*midtliggende)* ørkenoase-*rute* samt den *sydlige silkevej,* også kaldet bl.a. *søvejen* eller den *maritime silkevej,* som for Kinas vedkommende fik en større opblomstring under admiral Zheng He i Ming-dynastiet.

Fred og samhandel på Silkevejen afhang af ro og stabilitet i regionerne langs disse hovedruter, hvor grænserne var flydende. Geopolitiske landegrænser var endnu ikke indført. Ufred eller større politisk disput kunne midlertidigt hindre handelen på en strækning af Silkevejen og derved blokere samhandelen og skabe nedgangstid eller evt. en rutediversion.

Den kinesiske Silkevej blomstrerede under Han-, Tang- og Yuan-dynastierne. De varede over 1500 år men i virkeligheden meget længere, når man tager Silkevejenes forhistoriske interaktioner i betragtning og samtidigt benytter moderne udtryk som 'Nye Silkeveje', der dog intet har med kinesisk silke at gøre.

SILKEVEJSKULTURER: Silkevejens kronologi mellem 400 f.Kr.-1644 .eKr. er markeret med en hvid lodret streg for hvert århundrede. – Farvede rektangler markerer vigtige kulturer langs Silkevejen. – Ovaler indikerer væsentlige grupper: **Grønne ovaler** for græske, romerske og byzantinske kulturer, **blå ovaler** for persiske, iranske og islamiske mellemhandlere, **lysebrune ovaler** for nomadiske kulturer samt **røde ovaler** for Silkevejens tre hovedperioder i Kina.

https://depts.washington.edu/silkroad/exhibit/timeline.html: Silk Road Seattle, University of Washington. *Kommentarer:* Birgitte Crawfurd © b.crawfurd@gmail.com (2017)

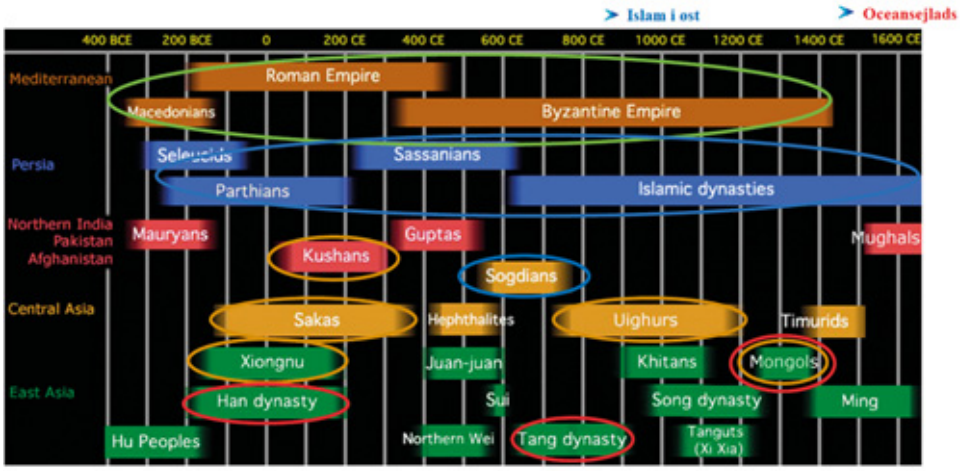

Silkevejens *vestlige* terminal (*det østlige Middelhav*) dækkede det græsk-makedonske rige med Alexander den Stores felttog til Indien, det senere Romerrige samt Konstantinopel/Byzans.

Silkevejens *midtregion (Centralasien)* bestod af Persien ('kongevejen'), sassanider, sogdianer, timurider og islamiske riger, det nordlige Indien, Afghanistan og Pakistan samt de nordlige steppeimperier med nomadestammerne xiongnu, kushana, saka, uighur og mongoler.

Silkevejens *østlige* terminal *(Asien)* bestod af Kina med bl.a. Changan (Xi'an; Qin-, Han- og Tang-dynastierne) og senere Beijing (det mongolske Yuan- og Ming-dynastierne). Samt Asien som sådan.

Silkevejene var en dynamisk smeltedigel for tværkulturel udveksling (jf. *Silkevejene i Store Træk*) af vigtige handelsvarer som kinesisk silke, tekstiler, 'himmelske heste', luksuriøse eksotiske varer, statussymboler, fødevarer (korn, te, krydderier, medicin, planter) samt bl.a. pelsværk, rav, glas, perler og ædle metaller og stene. Samtidig formidlede de ny viden og information om bl.a. religion, kunst (stil, design mv.), musik, dans, teknik og opfindelser (Kina: silkeavl, krudt, papir, bogtryk, porcelæn, magnetisk kompas, vandtætte skibsskotter o.a.) samt brude, kunstnere og slaver!

Handelen mellem øst og vest foregik ikke direkte, men blev formidlet af utallige mellemmænd, der 'tankede op' på en af de mange handelspladser og karavanestationer på deres vej. Her fandtes ikke alene tryghed og hvile, lokale guides og karavaneførere, friske forsyninger (fødevarer, vand og pakdyr) og underholdning men også en god mulighed for at bytte sig til eller købe nye varer.

Silkevejshandelen var ekstremt tidskrævende, farlig og omkostningstung men også meget indbringende. Varer som f.eks. kinesisk silke og østromersk glas var luksuriøse og eftertragtede men samtidig små og lette at transportere over land på pakdyr. En vare kunne skifte hænder mange gange undervejs og dermed fordyre transporten.

Tunge og mere pladskrævende varer som f.eks. kinesisk porcelæn blev derimod fragtet ad søvejen, efter at man i Kina opfandt det magnetiske kompas og vandtætte skibsskotter, der muliggjorde kystfjern navigation og længere sejlads over åbent hav. Indtil da kunne tidlige Silkevejssøfarere blot benytte sig af kystsejlads eller udnytte de halvårlige monsunvinde mellem Det Røde Hav, Arabien og Sydvestindien.

Ming-dynastiet varslede nye tider og nye handelsruter. Den maritime Silkevej tog for alvor sin begyndelse med admiral Zheng Hes krigstogter til Afrika. Nye skibe var mere sødygtige, kunne medbringe større og tungere varer og yde hurtigere godstransport til fjerne destinationer.

De nye Silkeveje handler i dag om *global* super-infrastruktur, digitalisering, automatisering, højhastighed, olie, sjældne metaller, atomenergi - samt ikke mindst fødevarer og vand. Også klimaforandringer påvirker handelen som følge af øget efterspørgsel.

Frankopans bog er en frisk øjenåbner med stor viden og intens dybde. Den bør læses med åbent sind for sine nye synsvinkler, hvis man gerne vil vide mere om det verdensbillede, der tegner sig med de såkaldte 'nye silkeveje', 'One Belt, One Road' (OBOR), eller 'Det 21. årh.s maritime silkevej', der i virkeligheden burde omdøbes til '*nye globale handelsveje*', som Frankopan selv antyder på det sidste verdenskort i sin bog.

Frankopans *Silkevejene* er dermed højaktuel for verdenssituationen i dag!

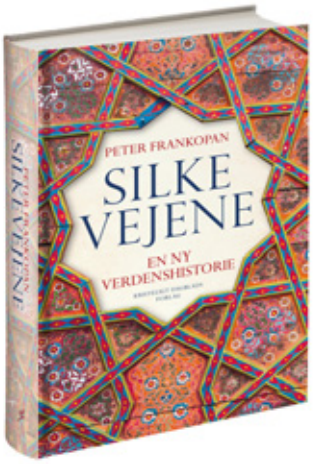

Peter Frankopan
Silkevejene. En ny verdenshistorie
På dansk ved Lone Østerlind
Kristeligt Dagblads Forlag 2017
756 sider. 295 kr.

Birgitte Samsøe Crawfurd
(b.crawfurd@gmail.com)
er klassisk arkæolog,
Silkevejskender og 'global nomade'.

FORSLAG TIL FORDYBELSE I SILKEVEJENS FORHISTORIE OG KULTURHISTORISKE UDVIKLING:

- Aramco World (aramcoservices.com/Publications/Saudi-Aramco-World.aspx) og (aramcoworld.com/en-US/About/About-Us)
- Asia Society Museum, New York (asiasociety.org/museum), og følgende udstillinger 'Monks and Merchants' (sites.asiasociety.org/arts/monksandmerchants/), 'Secrets of the Sea'(asiasociety.org/new-york/exhibitions/secrets-sea-tang-shipwreck-and-early-trade-asia), 'The Buddhist Heritage of Pakistan' (sites.asiasociety. org/gandhara/?_ga=2.41881126.522814087.1494674443-746840932.1487961648)
- The British Museum, London og udstillingskataloget 'The Silk Road: Trade, Travel, War and Faith', red. Susan Whitfield og Ursula Sims-Williams. 2004
- Bundeskunsthalle, Bonn. Udstillingerne: 'Gandhara. The Buddhist Heritage of Pakistan. Legends, Monasteries, and Paradise' (bundeskunsthalle.de/en/exhibitions/past-exhibitions/gandhara.html) og 'Genghis Khan and his Heirs, The Empire of the Mongols' (bundeskunsthalle.de/en/exhibitions/all-past-exhibitions/the-empire-of-the-mongols.html)
- CIA World Factbook (cia.gov/library/publications/the-world-factbook/)
- R. Foltz, Religions of the Silk Road. Premodern Patterns of Globalization
- Valerie Hansen, The Silk Road. A New History - wiki
- The State Hermitage Museum, St. Petersburg
- International Dunhuang Project, London (idp.bl.uk/)
- E.E. Kuzmina, Institute for Cultural Research, Moscow. The Prehistory of the Silk Road (muse.jhu.edu/book/38706)
- Victor H. Mair (sas.upenn.edu/ealc/mair)
- Metropolitan Museum of Art, New York. Heilbrunn Timeline of Art History (metmuseum.org/toah/chronology/)
- Musée Guimet, Paris
- Museen Dahlem. Staatliche Museen zu Berlin (smb.museum/en/museums-institutions/museen-dahlem/home.html)
- National Geographic. 'Afghanistan. Hidden Treasures from the National Museum, Kabul' (nationalgeographic.com/mission/afghanistan-treasures/)
- Penn Museum. 'Secrets of the Silk Road' (penn.museum/silkroad/home.php og penn.museum/silkroad/exhibit_intro.php)
- Silk Road Art and Archaeology: Journal of the Institute of Silk Road Studies, Kamakura (worldcat.org/title/silk-road-art-and-archaeology-journal-of-the-institute-of-silk-road-studies-kamakura/oclc/23857017&referer=brief_results)
- Silk Road Journal (silk-road.com/toc/newsletter.html)
- Silk Road Studies (brepols.net/Pages/BrowseBySeries.aspx?TreeSeries=SRS). No.XVIII, 2016: 'Between Rome and China. History, Religions and Material Culture of the Silk Road', red.af S.N.C. Lieu og G.B. Mikkelsen
- Sino-Platonic Papers (sino-platonic.org/)
- Sir Aurel Stein - wiki
- Jonathan Tucker, The Silk Road. Art and History
- UNESCO (en.unesco.org/silkroad/about-silk-road og unesco.org/new/en/social-and-human-sciences/themes/general-and-regional-histories/history-of-civilizations-of-central-asia/)
- Helen Wang (britishmuseum.academia.edu/HelenWang)
- Daniel Waugh (faculty.washington.edu/dwaugh/)
- Susan Whitfield (bl.uk/people/experts/susan-whitfield)
- Vatikan Museerne, Rom (rome.net/vatican-museums)
- Xinru Liu (history.tcnj.edu/faculty/xinru-liu/)

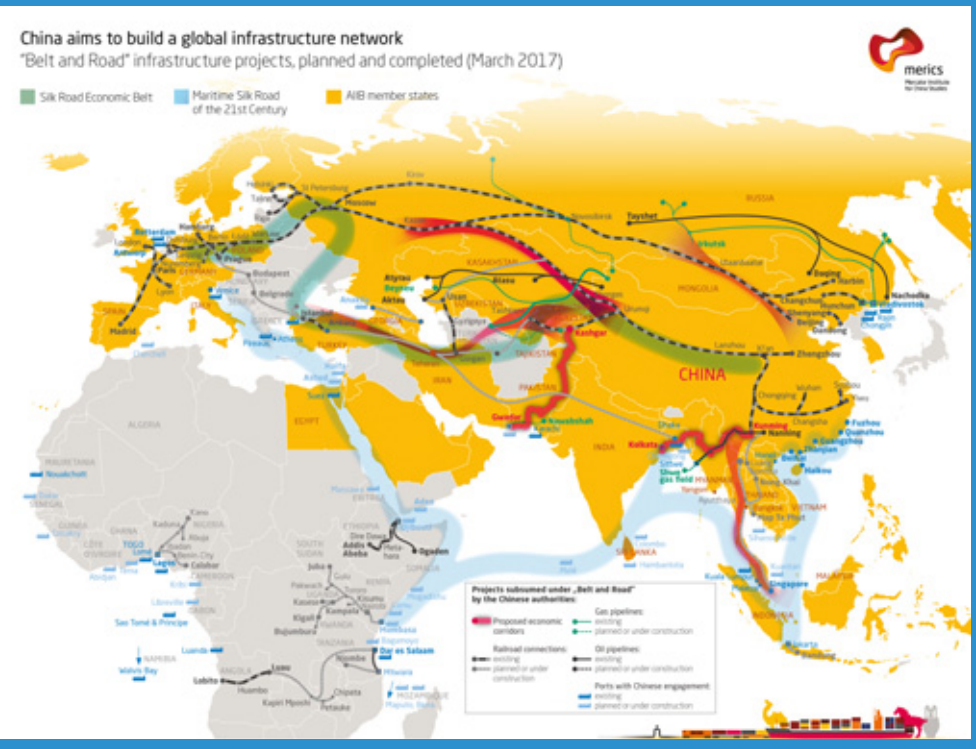

14. - 15. maj 2017 samledes mange af verdens ledere i Beijing til topmøde om 'Belt and Road Forum for International Cooperation'

(http://english.gov.cn/beltandroad/).

DkK NYT

Foto: Axel Schütt

”VI LEVER PÅ SAMME JORD”

Hvad laver et billede af formanden i en dansk bøgeskov lige her i spalterne? Jo, det har såmænd været vist på Times Square i New York! Det er en af de mere specielle oplevel-ser, jeg har haft.

Historien er den, at vores søsterorganisation viste venner fra hele verden i forbindelse med det store Belt and Road Forum for International Cooperation i maj. Både i Kina men altså også i NY.

Man skulle indtale en hilsen på et karakteristisk sted – og hvad er mere dansk end en bøgeskov? Og tilmed i naturen, hvor det gængse ellers var ved bygninger. Jeg var stolt af at repræsentere det danske og tog udgangspunkt i begrebet samhørighed.

DEN GLADE DRAGE PÅ BESØG

I marts måned havde vi på Stensagerskolen, som er en specialskole i Aarhus, emneuge om Kina. Vi lavede en masse forskellige ting og lærte meget om Kina.

Vi lånte foreningen Danmark-Kinas store, flotte drage. Torsdag gik den rundt på skolen og hilste på eleverne ude i deres klasser. Fredag optrådte dragen i vores store sal for elever og deres familier.

Vi havde en spændende uge, og dragen var en stor oplevelse for både store og små.

Pernille Walberg Vejby

DRAGE TIL LEJE

Vil du have besøg af den rare og legesyge drage? Den elsker at komme rundt og være med til at gøre en dag festlig. Og den har prøvet lidt af hvert. Været med til danmarksmesterskaberne i monocykling! Optrådt ved HCA-Festivalen. Åbnet et ældrecenter. Bare for at nævne lidt af spændvidden.

Man kan leje dragen ved henvendelse til Danmark-Kina. Den koster 2000 kr. plus transport.

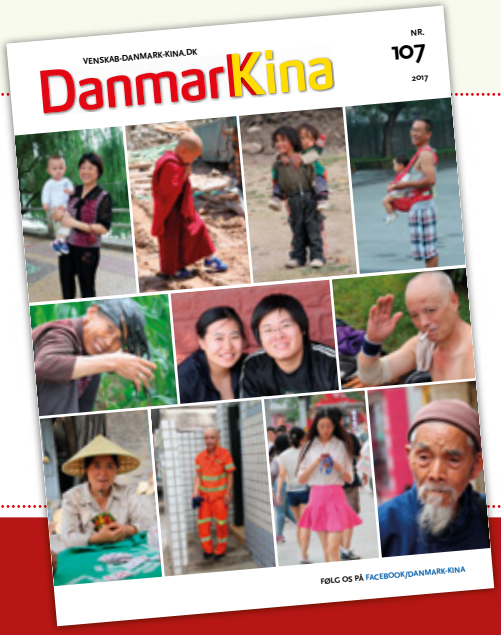

BREV TIL FOLKETINGET

I begyndelsen af året kørte en bil med to store papkasser op foran Christiansborg.
Vi afleverede nr. 107 af Danmark-Kina sammen med et brev til samtlige 179 medlemmer af Folketinget. Artiklen ”Hvad sker der dog med kinesiskundervisningen i Danmark?” og Thorsten Budde Haensel fortjente at få den ekstra opmærksomhed hos lovgiverne.

Og vi vil gerne gentage hovedbudskabet:
”Hvis regeringen tror, at man kan satse stort på Kina uden at give unge mennesker kompetencer til at forstå Kina, så er den helt afsporet

思 RETHINK CHINA

Foreningen Danmark-Kina og Region Midtjylland indbyder efter sommerferien 2017 alle regionens elever og studerende til at deltage i konkurrencen "RETHINK China" – med mulighed for at vinde en rejse for to personer til regionens søsterby Shanghai.

Med konkurrencen søger vi personlige, spændende og innovative bud fra elever og studerende på, hvordan de ser på Kina i fremtiden.

- Hvilke nye muligheder giver et samarbejde med Kina?
- Hvordan løser vi fælles udfordringer på nye og kreative måder?
- Kan vi gentænke forholdet mellem Danmark og Kina i 2017?
- Hvordan får Kina indflydelse på din hverdag i fremtiden?
- Hvordan kan vi inspirere og lade os inspirere af Kina fremadrettet?

Vi glæder os til at modtage rigtig mange bidrag. Vi ser frem til, at elever og studerende, fremtidens internationale borgere, vil være med til at gentænke vores opfattelse af Kina og give personlige, overraskende og innovative bud på, hvordan de ser på Kina her fra Danmark.

KONKURRENCEN

Både elever på ungdomsuddannelserne og studerende ved de videregående uddannelser i Region Midtjylland kan deltage i konkurrencen.

Man kan deltage i konkurrencen på to måder:
- Skrive et essay (maks. 2.000 ord)
- Lave et kreativt værk (animation, maleri, foto, audio, film, tegneserie, musik osv.)

Konkurrencens opgaveformulering offentliggøres **1. september 2017**, og alle bidrag skal være modtaget senest 29. september 2017.

Prisoverrækkelsen finder sted 7. november 2017 kl. 15.30 i Regionsrådssalen, Viborg.

De tre bedste essays offentliggøres i "Danmark" – en avis, der udkommer sammen med de 13 dagblade under Jysk Fynske Medier med en halv million læsere, og de bedste kreative værker udstilles i Viborg og Aarhus.

Følg med
http://www.rm.dk/regional-udvikling/internationalt-samarbejde/strategiske-samarbejder/Shanghai/essay/

PRÆMIER

Hovedpræmien er en **REJSE FOR TO PERSONER TIL SHANGHAI** i op til ti dage. Opholdet i Shanghai planlægges i samarbejde mellem vinder og arrangør og finder sted i løbet af 2018.

Der er desuden præmier til de bedste 20 indslag.

Konkurrencen støttes af:

友好 CPAFFC

范基金会 S.C. VAN FONDEN

JURY
- Regionsrådsformand Bent Hansen • Professor Flemming Besenbacher
- Ansvarshavende chefredaktør Troels Mylenberg • Jazzkomponist Signe Bisgaard
- Lektor Stine Haakonsson • Formand Danmark-Kina Julie Brink

DanmarKina

regionmidtjylland midt

www.bisgaard-rathschau.dk.

NEVER ENDING

SHANGHAI

GRATIS ADGANG

MED JASMINE CHEN

En sansespækket fortælling om 1920'ernes Shanghai. Ni musikere, nykomponeret musik, en berømt kinesisk sangerinde, en dansk historiker, laser-orgel og interaktiv scenografi.

Det er, hvad man kan opleve under jazzfestivalen i Aarhus, hvor Jasmine Chen optræder i samspil med nogle af de mest spændende musikere fra den danske jazzscene. Ved en ekstraordinær midnatskoncert med musik af Signe Bisgaard og visuals af designeren Laura Rathschau er hun midtpunktet i en formidlingskoncert, der skaber en helt ny audiovisuel oplevelse.

Koncerten fortæller historien om en skelsættende periode af verdenshistorien – med dansebarer, gangstere og professionelle barnepiger. Lyd og billede bevæger sig sammen, og publikum følger en indirekte bevægelse gennem Shanghais gader og ad stemningsfulde improviserede passager. Undervejs bearbejdes historien i lys, billeder og animationsfilm, som projiceres på tekstuelle flader i rummet.

Forestillingen udspringer af den interaktive ipad-tegneserie Pigen Fra Shanghai, præsenteret i Danmark-Kina nr. 106.

19. JULI KL. 23.30 • RIDEHUSET, VESTER ALLE 1, AARHUS

GÆST I DANMARK

YU HUA – FORFATTER OG MEDMENNESKE

Til august bliver der mulighed for at møde en af Kinas helt store nulevende forfattere, når Yu Hua gæster hhv. Authors in Aarhus og Louisiana Literature. Begge gange vil der være dansk tolk til stede og diskussion på et højt niveau, og man kan se frem til at høre intelligente samtaler om Kina, om samtid, fortid og nutid – og frem for alt om litteratur.

For Yu Hua er ikke bare en dygtig forfatter, men også en engageret og gavmild mand, der gerne lader sig inddrage i diskussioner om litteraturen og den verden, der omgiver ham.

Yu Hua (f. 1960) er en del af den garde af unge forfattere, som sprang ud efter Kulturrevolutionens mange års kulturtørke. Erfaringerne under Kulturrevolutionen, hvor både sproget og mennesket blev holdt under stram kontrol, skabte hos ham en tørst efter det levende ord, som indtil videre har udmøntet sig i fem romaner, seks novellesamlinger og to essaysamlinger.

Yu Huas værker spænder vidt, og han ynder at søge nye veje, hvorfor han da også er en både elsket og kontroversiel forfatter i sit hjemland. Yu Hua har skrevet for New York Times, har fået bøger forbudt og bøger filmatiseret, har skrevet smal avant-gardelitteratur og bestsellerromaner, kommenterer gerne på samtidsudviklingen og har to romaner med på listen over de mest betydningsfulde værker i kinesisk samtidslitteratur.

Netop disse to, *At leve* og *Fortællingen om dengang Xu Sanguan solgte sit blod*, er blevet oversat til dansk indenfor de seneste par år, og til sommer udkommer også hans seneste roman *Den syvende dag* på forlaget Klim.

Kort sagt får man her en helt unik mulighed for at komme tæt på en levende og engageret forfatter i omgivelser, hvor man lærer noget nyt, både om litteraturen og om Kina.

Sidse Laugesen

Den syvende dag
af Yu Hua
udkommer på Klim
i eftersommeren i år.
Oversat af Sidse Laugesen.
Glæd dig.

MØD YU HUA

Authors in Aarhus
23. august 2017

Louisiana Literature
24.-27. august 2017

AF **HOLGER DAHL**

AMATØRARKITEKTEN WANG SHU

Da den kinesiske arkitekt Wang Shu i 2012 modtog arkitekturens nobelpris, Pritzker-prisen, var der en del fagfolk, der lige måtte forbi Google for at finde ud af, hvem modtageren af den fornemme pris nu egentlig var. Han var ikke verdenskendt som de tidligere prismodtagere fra Jørn Utzon til Zaha Hadid eller Rem Koolhas.

Imidlertid skulle man ikke google længe, før man fandt en rent ud fantastisk bygning: Det historiske museum i Ningbo. Selv hvis Wang beslutter sig for en tidlig pension i næste uge, vil den bygning alene sikre ham en plads i arkitekturens historie.

Louisiana viste i foråret en smuk og overmåde velformidlet udstilling om Wang Shu, hans tegnestue – og en række af dens meget løfterige værker.

Det første, vi skal notere os, er imidlertid, at Wang Shu ikke blot er Wang Shu, om man så må sige. I alt materiale – og endda i sin takketale for Pritzker-prisen i sin tid – understreger Wang, at hans kone Lu Wenyu har en fuldstændig lige så stor andel i værkerne som han selv. De mødtes på arkitektskolen i sin tid og grundlagde sammen deres tegnestue 'Amateur Architecture Studio' i 1997. De valgte navnet som en protest mod den professionelle og sjælløse 'arkitektur', der siden det økonomiske boom for alvor tog fart, har hærget sin vej gennem alle de smukke gamle kinesiske byer.

"Vi laver ikke 'arkitektur' – vi laver huse", siger de to begavede amatører trodsigt – og både i deres praksis generelt og i høj grad på Louisianas udstilling forstår man til fulde, hvori forskellen består.

Wang og Lu bosatte sig tidligt i Hangzhou, og det er ikke tilfældigt, at de valgte netop Song-dynastiets gamle højborg for kunst og kultur som deres udgangspunkt. Hangzhou og hele Zhejiang-provinsens landskabelige skønhed har i århundreder været skabelonen for kinesernes forståelse af sammenhængen mellem naturen og menneskers frembringelser.

Første gang en europæisk offentlighed bemærkede navnet Wang Shu var ved Arkitekturbiennalen i Venedig i 2006, hvor Amateur Architecture Studio havde konstrueret et enormt tegltag på jorden bag den kinesiske pavillon. Hen over taget, der altså lå fladt på græsset uden en bygning under, gik gangbroer i bambus, så tilskuerne kunne bevæge sig over dette landskab i tegl og nyde både bambussens taktilitet og den naturlige skønhed i noget så enkelt som et klassisk, traditionelt tegltag, som det engang fandtes på millioner og atter millioner af kinesiske bygninger.

Wang og Lu tager i det hele taget – som rigtige arkitekter til alle tider har gjort – udgangspunkt i landskabet. Ikke blot læser de stedet nøjagtigt; de betragter selve bygningen som et landskab, forsøger at give den

LOUISIANA viste i foråret et fortryllende møde med selve arkitekturens essens. Man bliver optimist på Kinas vegne, når der findes mennesker som Wang og Lu: Så er det stadig muligt, at den store og rige kultur, landets bygningshistorie hviler på, også bliver båret helskindet ind i fremtiden som levende arkitektur – eller rettere: som levende og levede huse.

Udstillingen er desværre ovre, men oplevede man den ikke, kan man her læse en inspireret artikel om, hvad man kan lære, af Holger Dahl, både arkitekt og kinakender. Og man kan nyde kataloget. Louisiana har udgivet den første vestlige monografi om Wang og Lus arbejde. En smuk bog med interviews, essays og mange, mange billeder. Kataloget anbefales hermed på det varmeste.

de selvfølgelige, logiske oplevelseskvaliteter, vi selv tager ind på en vandring gennem naturen. Den holdning kommer til udtryk i stort set alle deres projekter, men måske mest markant i museet i Ningbo og i det store campusprojekt til kunstakademiet i Hangzhou, hvor Wang i dag er fagleder på arkitektskolen.

Da bystyret i Ningbo bad Wang og Lu designe det historiske museum, der for alvor gjorde tegnestuen berømt, havde myndighederne revet en hel række små landsbyer ned for at gøre plads til museet. Netop denne uforståelige lyst til at annullere historien gjorde Wang og frue til selve museets hovedtema. De byggede simpelthen bygningen af materialer fra de nedrevne huse.

Den tilgang har skabt en bygning – nej, et hus - der er som intet andet, der er bygget i Kina førhen: en pragtfuld, stoflig collage af smukt patineret tegl, fliser, tagsten, gamle vinduer og enkelte nye sten. Bygningen står som et bjerg i byen – med et åbent indre, der rummer museets forskellige funktioner.

"Vi ønskede, at bygningen selv skulle være som et landskab", forklarer Wang ved udstillingsåbningen.

Den kombinerede følsomhed for landskab og materialitet er det stof, Wang og Lus mageløse arkitektur er gjort af. I modsætning til stort set alle deres kinesiske kolleger sætter de to en ære i at hylde den generiske arkitektur – arketyperne. De har af samme grund valgt at holde sig til en enkelt provins. De mener, de kan finde inspiration nok til et helt liv i de små landsbyer langs floderne i de grønne bjerge i Kinas smukkeste provins – meget forståeligt i øvrigt, når man tænker på, at Wang selv voksede op i Ürümqi - langt ude i Xinjiangs gule ørkenstøv.

På Louisianas udstilling blev vi præsenteret for en meget flot model af hele Hangzhou-campusprojektet og for en række andre projekter på ophængte fladskærme, for museet i Ningbo – og smukkest af alt – for en serie materialecollager, der også netop har været udstillet som en del af den kuraterede udstilling på årets arkitekturbiennale i Venedig.

Disse collager gav os mulighed for helt tæt på at fornemme 'Amatør Arkitekternes' virkemidler. Den helt basale fornemmelse af hjemlighed, vi finder i mødet med disse oldgamle bygningsmaterialer.

Ved åbningen på Louisiana 8. februar fik jeg mulighed for at tale lidt med Wang Shu for at høre nærmere om baggrunden for tegnestuens arkitektur. Jeg startede med at spørge til det klassiske begreb 'fengshui' - det virker i alle projekter, som om Amateur Architecture Studio tager netop det aspekt meget alvorligt.

"Det er klart, vi arbejder med fengshui – som alle kinesiske arkitekter", siger Wang – og fortsætter: "I en moderne kontekst altså. Vi står ikke med en lille pejleplade og peger på drageøjne eller åndeveje, men vi gør naturligvis dét, fengshui altid har handlet om: Vi læser stedet. Vi ser, hvor der er læ, og hvorfra de kolde vinde kommer. Vi orienterer os efter vandløb og floder – og vi ser, hvor

man har den bedste udsigt. Det er sådan, vi bruger fengshui i dag".

Der er dog en ting, moderne kinesiske arkitekter har glemt, fortæller Wang: "Klassisk fengshui tænker på helheden – på fællesskabet. Hvis jeg lægger mit hus her, fordi der er god fengshui - og jeg så samtidig skygger for naboen, så hans fengshui bliver dårlig – så er det ikke god fengshui. Sådan tænker vi altid i tegnestuen. Vi ønsker, at de steder, vi skaber, skal være steder, hvor folk mødes – det er derfor, at landskabet betyder så meget for os".

Wang Shu regner med, at fremskridtet har destrueret mellem 80 og 90 % af Kinas bygningsarv. Alle de små landsbyer, der er revet ned eller fjernet, repræsenterer en næsten umistelig kulturskat. Derfor har tegnestuen startet et projekt, der skal 'genopfinde' landsbyen så at sige.

Først gennemsøgte man Zhejiang-provinsen for at finde små landsbyer, der havde de generiske kvaliteter, der kunne gøre dem til 'model-landsbyer'. Da man endelig fandt en, der kunne bruges til at illustrere alle bygningstypologier med, gik Wang, Lu, deres medarbejdere og de lokale landsbyboere i gang med at udvikle strategier, der kunne genskabe byens struktur og liv - samtidig med at husene blev renoveret på en langt mere skånsom måde end normalt (hvor man hellere river ned end renoverer).

Projektet vistes også på Louisiana, så jeg spurgte Wang om, hvordan folk i Kina generelt tager imod amatørarkitekternes arkitektur. "Ikke altid så godt", siger Wang og smiler. "Anmelderne og de folk, der skriver i tidsskrifterne, roser os meget og forstår, hvad det er, vi forsøger at gøre, men for de fleste mennesker virker vores tilgang mærkelig – mange spørger, hvorfor vi ikke laver 'vestlig' arkitektur", siger Wang og griner lidt for sig selv.

Jeg spørger ham, hvorfor han tror, det er sådan. "Der tror jeg, man skal helt tilbage til begyndelsen af det tyvende århundrede", siger Wang og fortsætter: "Dengang var der mange intellektuelle, der prøvede at forstå, hvordan Kina kunne blive så svagt, at vi tabte opiumskrigene og måtte lade de fremmede magter komme ind. Deres svar var, at kinesisk kultur var dårlig, og at vestlig kultur var god – sådan er der mange, der stadig har det, tror jeg", slutter Wang og holder en lille pause.

"Og så er der selvfølgelig det, at næsten alle intellektuelle i Kina forsvandt under kampagnerne – Det Store Spring og Kulturrevolutionen. Der er ikke noget særligt intellektuelt klima i Kina i dag", siger Wang. "Derfor er det bøndernes tænkemåde, der dominerer".

Men den manglende respekt for landsbyernes simple arkitektur er noget, Wang og Lu forsøger at lave om på. Både med deres arbejde som arkitekter og med deres arkitektskole i Hangzhou. "Vores studerende studerer de gamle håndværk", forklarer Wang. "Hos os tegner man ikke med computer før på tredje år. I stedet skal alle studerende lære de gamle håndværk: tømmersamlinger, forarbejdning af træ, murerarbejde osv. – og selvfølgelig tegning. Først når de kan det, får de lov til at tegne huse – og bruge en computer", siger Wang og griner igen.

Holger Dahl er arkitekt, har læst i Kina og er forfatter til *Kina – engang for et øjeblik siden*.

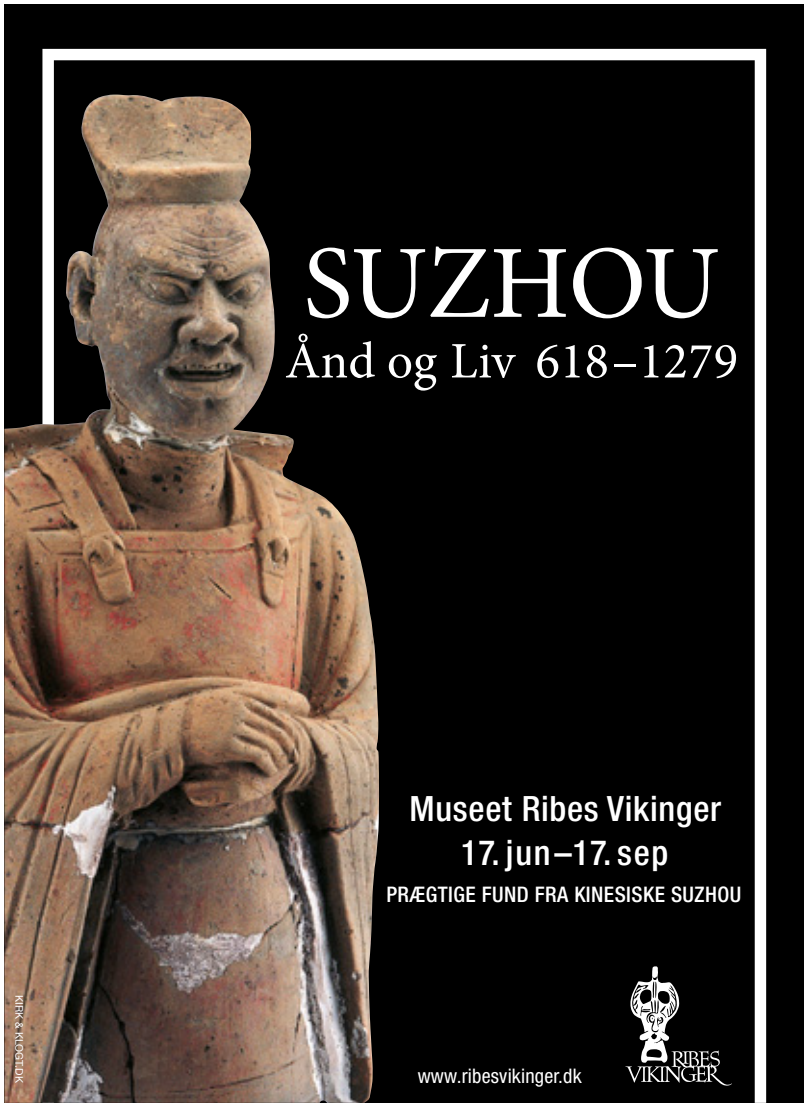

AF **ULRIK TARP JENSEN**

KINA PÅ MOBILEN

For de fleste kinesere er en smartphone efterhånden det vigtigste værktøj at have i hånden. Den sparer oceaner af tid men er også den store forbruger af tid, når det gælder underholdning, kontakt til andre m.m.

På det seneste er brugen af mobilteknologi gået en tand længere i og med, at stadig flere applikationer (apps) bliver integrerede, og stadig flere løsninger findes til de mest almindelige behov. I løbet af de sidste par år er brugbare mobilbetalingsløsninger opstået, og det er ikke bankerne, der står for dem.

Faktisk lever det traditionelle system med banker, postvæsen og bureaukratiske offentlige myndigheder parallelt med de nye net- og applikationsbaserede funktioner. Man kan fortsat sende et brev, postkasserne bliver tømt to gange om dagen, og man skal personligt møde op, når man vil skifte adresse mv. Ingen tvang eller nem-id.

Kort sagt er den digitale udvikling i Kina karakteriseret ved:

1. Ingen digital tvang – staten som påfaldende passiv aktør, der dog påskønner udviklingen
2. Net-baserede applikationer og løsninger sker i firmaer uden direkte forbindelse til den analoge økonomi og er dermed frigjort fra hensyn til gamle kerneforretninger
3. Legale tomrum, og efterhånden er praksis, at der udvikles, konkurreres og først senere reguleres på området
4. Privat venturekapital i rå mængde

DE TO STORE OG MANGE SMÅ

De store spillere er Alibaba med Taobao og Alipay og Tencent, som med Wechat har fået fornyet succes. Alibaba, som er grundlagt af Jack Ma, begyndte som en e-handelsplatform og har så efterhånden udvidet med andre funktioner, men mangler kommunikationsplatformen som Wechat. Anderledes med Tencent, der begyndte som spil- og kommunikationsplatform og først senere har forsøgt sig med at erobre markedsandele i e-handlen. Begge firmaer opkøber jævnligt mindre firmaer og platforme som supplement til firmaernes services.

Som så mange andre steder foregår den digitale udvikling i en underskov af start-ups, hjulpet godt på vej af de mange store formuer, opbygget i de senere år, som søger afkast i et marked, hvor traditionelle investeringsmuligheder efterhånden tørrer ind. Byggeboomet boomer ikke så meget mere, og de hurtige gevinster er sværere at opnå, især med den snart langvarige anti-korruptionskampagne. Sidstnævnte kan gøre hurtige penge med lyssky jordsalg brandvarme.

Så hvorfor ikke investere i tech start-ups? Fra statslig side bliver de påskønnet, og p.t. er de det mest hotte i Beijing, som er primær kilde til både kapital og tech start-ups i Kina. Hvis man har en idé og kan præsentere den overbevisende, er investorerne parate. Der er kontorfællesskaber til rådighed, og så er det bare at komme i gang. Det er især jagten på et stort antal brugere og big data-adfærd, som lokker, uanset forretningsideen i øvrigt. Det gælder også det mest iøjnefaldende i år, nemlig bycykler.

Indbyrdes kæmper de to store indædt, og for at kunne bruge alle applikationer ordentligt skal man have adgang til begge firmaers betalingsplatform. Men det er i de mange start-ups, idéerne udvikles, for så at blive opslugt senere.

HVAD BRUGER MAN SÅ?

I 2017 foregår betalinger typisk med enten Alipay eller Wechat-betaling. Begge betalingsmåder er vidt udbredte til selv de mindste forretninger. Mobilbetalingsplatformene er udviklet af de to store rivaler, som både konkurrerer indbyrdes og samtidig forsøger at holde den traditionelle banksektor på så lang afstand som overhovedet muligt.

Man kan enten have penge stående på sin konto, som der bliver trukket fra i en transaktion eller direkte fra den tilknyttede bankkonto/hævekort. Den enkelte forretning har en QR-kode ved kassen, som man scanner med mobiltelefonen, og så kan forretningen efterfølgende konstatere, at betalingen er foretaget, eller scanne mobiltelefonen, når transaktionen er gennemført. Der behøver derfor ikke nødvendigvis at være en direkte elektronisk forbindelse mellem mobil og kasse, og forretningen behøver ikke nogen særlig elektronisk indretning for at kunne modtage den slags betalinger.

Alipay og Wechat-betalinger kan selvfølgelig også bruges til betalinger ved e-handel. I løbet af det seneste års tid er applikationerne blevet udbygget, og man kan nu også betale sin el-, vand- og gasregninger via Alipay eller Wechat, og visse udlejningsfirmaer er begyndt at bruge dem til huslejebetaling, så man slipper for at stå i kø i banken for en traditionel overførsel. Endelig fungerer systemet også til overførsel mellem venner og andre, som man skylder et beløb eller gerne vil give en 'hongbao' – en pengegave.

Så er der de mange e-handelspladser. Jack Ma var først med alibaba.com og Taobao, og det fik mange til at bestille via mobiltelefonen og dermed have større tiltro til, at de varer, man rent faktisk køber, er mindst lige så valide i både kvalitet og herkomst, som hvad fysiske forretninger og markeder kan tilbyde. Senere er der opstået mange konkurrenter og producenter, som i stigende grad også sælger fra egne e-handelspladser.

Der hvor Kina er forskellig fra for eksempel Danmark, er, når det gælder den fleksibilitet, der er i leveringen. Et lille kvantum koster enten ikke noget at få bragt til døren eller kun et ringe gebyr, og der kan leveres på stort set et hvilket som helst ønsket tidspunkt. Det sker oftest med en trehjulet scooter fra fordelingscentral til modtager. En distributionscentral behøver ikke at være andet end et fortov, og mange steder ser man pakker få labels på eller direkte blive pakket ind med anvendelse af store mængder tape og bølgepap.

Såfremt modtagerens bygning ikke tillader, at forsendelserne bliver bragt til døren, er der opstået pakkeudleveringssteder på fortovet. For eksempel udenfor universiteterne er der livlig trafik ved frokosttid med alle de mange distributionsfirmaers kassescootere. Man lægger pakkerne sirligt frem, og som på et andet posthus kan man hente pakken mod at vise legitimation. Mange steder kan man også sende pakker fra udleveringsstedet, og på den måde virker de som mobile posthuse.

Der er selvfølgelig også udviklet applikationer til reservation på restauranter og bestilling af mad til udbringning – det foregår på samme måde som ved varebestillinger: Man

opgiver sit mobilnummer, og så kan buddet ringe, når det er klart, eller hvis der er tvivl om, at han er på vej til den rigtige adresse.

Sidst men ikke mindst er den efterhånden mest udbredte kommunikationsplatform Wechat (微信 – weixin). Den begyndte som en slags snap-chat, der senere har udviklet sig til også at kunne bruges til mobilbetalinger.

På Wechat kan man skrive eller indtale beskeder, lægge billeder op til vennerne og lave videoopkald. Man kan selvfølgelig danne snakkegrupper og som allerede nævnt bruge en populær funktion, hvormed man kan sende beløb til hinanden – praktisk efter en tur i byen, hvor 'split the bill' kan ordnes bagefter.

Inden man når til at dele regningen, er der en lokationsfunktion med kort indbygget. Man plotter ind, hvor man er, sender det til sin Wechat-ven(inde), og så kan han/hun se, hvilken vej man går, og hvor langt det varer, før man er fremme. Praktisk i en by som Beijing, hvor husnumrene ikke er i rækkefølge, og hvor indgangen ikke nødvendigvis ligger ud til den gade, man går ad.

BYCYKLER – DET MEST HOTTE I 2017

Beijing er siden 2015 blevet overskyllet af bycykler. Gule, orange, blå og nu grønne. Bycykler i Beijing er seneste synlige tegn på det digitale Kina. Man får koden til låsen via en app, og man betaler for brugen over samme. Let og enkelt. Tag cyklen, hvor den står, og efterlad den der, hvor du ikke har brug for den mere. Simpelt og nemt.

De nye bycykler har slået det traditionelle koncept med komplicerede cykelstativer ud. De røde stativcykler findes stadig, men der er ikke ret mange, og kun få bruger dem. Imens stormer det ene koncept frem efter det andet. Hvert nyt start-up-firma med sin egen iøjnefaldende farve. Kaos? Måske! Men det er den måde, konceptet bliver udviklet på. Beijing flyder med bycykler i år: Det er let at finde en, og langt de fleste fungerer – kun få er i stykker og meget få udsat for hærværk.

Det begyndte med en idé blandt fire studerende på Peking University i 2015. Da campus er lukket af med vagter ved indgangene, var det den ideelle testfacilitet. Fattige studerende med en smartphone i hånden og på et tilpas stort areal til, at det kan være praktisk at svinge sig op på en lille gul cykel, når man er et par minutter bagud i forhold til at nå den næste forelæsning med mødepligt og afkrydsning ... For at gøre det attraktivt og skaffe brugere er det gratis på universitetsområdet.

Det første år i campus-kravlegården var samtidig udviklingsperiode for appen, som skulle til for at kunne forbinde mobilen med cyklerne, registrere brugere og i det hele taget finde ud af, om konceptet var brugbart i den virkelige verden. Senere kom udrulningen i byen til almindelige brugere, og prisen for en tur er blevet sat til en yuan (en dansk krone).

Nu findes cyklerne over hele byen, og flere og flere kinesiske byer får bycykler. Til glæde for brugerne og til mulig irritation for embedsfolk, som nok synes, de fylder lidt rigeligt i bybilledet, efter man stort set havde afskaffet cyklisme i storby-Kina.

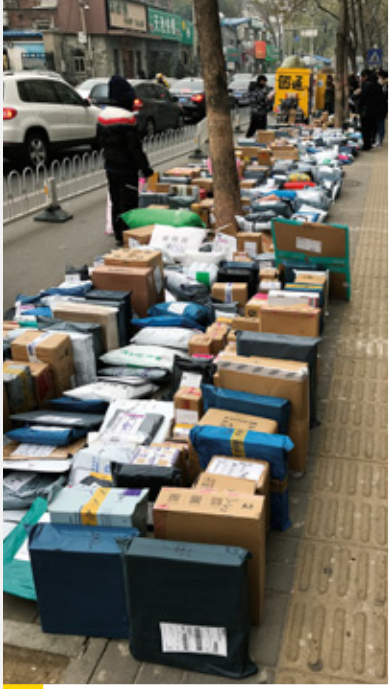

Et testområde har selvfølgelig ikke gjort det muligt alene. Men Kina mangler ikke start-up-kapital, ja, faktisk er den rigelige kapital, som hele tiden søger efter afkast, en medvirkende faktor til, at igangsættere kan få den slags projekter op at stå. Velhavende fonde og private investorer skyder penge i snart det ene, snart det andet start-up, og hvis blot nogle få får succes, ja, så er gevinsten til at få øje på. Det gælder også de små gule cykler.

En anden faktor, som indirekte får den slags idéer til at flyve, er, at man samarbejder med myndighederne, som beredvilligt lader huller i regler og love stå åbne, så et forsøg kan afprøves i praksis og finde sin endelige udformning. Hvis det viser sig at blive en langsigtet succes, kommer der muligvis en regulering, men først senere, og kun hvis det overhovedet er nødvendigt. For i en konsensus-orienteret kultur som den kinesiske vil samarbejde med myndighederne altid være en forudsætning, og konflikter søges løst, inden stive regler bliver hittet på.

En tredje faktor er, at simple cykler er utroligt billige, formentlig fordi de i høj grad fremstilles på virksomheder med stor overkapacitet, der oven i købet kan være statsejede. Derfor er investeringen forholdsvis lille pr. cykel, og der skal ikke mange ture til, førend den enkelte cykel giver et positivt dækningsbidrag.

KONKURRENCE

Som alle andre idéer i Kina bliver de hurtigt kopieret, hvis det ser ud til at være en succes. Den første reelle konkurrent i Beijing var Mobike (2016), som med orange aluminiumscykler i smart og anderledes design prøvede at få en bid af kagen. Samme koncept: Cykler til rådighed overalt, og med appen kan man

Screendump af weixins betalings-del.
Nederst til venstre kan man bestille sin Mobike-bycykel.
I øverste linje kan man fra venstre se sine weixin-betalinger, saldo og hvilke bankkort, der er tilknyttet. Ellers er de viste funktioner blandt andet 'hongbao' til vennerne, betaling af el, vand, gas m.m., velgørenhed, tog- og flybilletter, betaling af mobilabonnement.

Grøn QR kode for weixin, blå QR for Alipay.

finde den nærmeste ledige, for der er indbygget en GPS, så firmaerne ved, hvor, hvornår og hvorhen cyklen bliver brugt – samt af hvem. Betalingen er dog anderledes, for de orange og grå cykler afregnes pr. halve time med en yuan. Check ind og check ud.

Den store gulerod er nemlig ikke kun kundernes betaling for brugen af cyklerne, men lige så meget at få et koncept, som kan give big data om de forbrugere, som i et samfund som det kinesiske kan være svære at aflæse. Den, som har tolkningsbar big data, får gevinst – det er mantraet.

Andre prøver selvfølgelig også lykken i bycykelmylderet, deraf de mange farver cykler for tiden. Nogle konkurrerer på pris, andre på udstyr og indretning af cyklen. På grund af konkurrencen prøver alle involverede parter hele tiden at forbedre konceptet med nye, bedre og mere forbrugervenlige låse, bagagebærere og køreegenskaber. OFO, de gule, fravalgte således bagagebærer i første omgang, da den ville blive fyldt med reklameflyers. Nu kommer de alligevel, efter at mindre konkurrenter fik dem på deres cykler. Sådan udvikler konceptet sig hele tiden i en kaotisk proces, hvor tolkning af regler giver muligheder fremfor forbud.

Hærværk og tyveri er et problem. Ja, nogle bryder låsen op og betragter cyklen som deres egen, men så bliver de filmet, og det kan være en ganske ubehagelig oplevelse enten at blive udsat for folkelig fordømmelse eller sågar konfronteret med en anklage om tyveri af politiet. Mobike har indført et belønningssystem, hvormed hærværk, ulovligt parkerede cykler m.m. bliver krediteret anmelderen.

Det store problem er snarere at holde styr på alle de mange cykler og få dem vedligeholdt – den, som magter den logistik, uden at omkostningerne løber løbsk, har vundet.

Ambitionen er ikke kun Kina, de gule cykler er allerede nu at finde i Singapore og nogle byer i USA og Storbritannien. København, cyklernes by? Ikke foreløbig, ser det ud til men ...

Kina er også et innovativt samfund. Bycyklerne er et eksempel. Guldkalven er i øjeblikket at finde en applikation og en teknik, som kan kreditvurdere på baggrund af big data, for der er penge i at kunne låne ud til kinesere, trods opsparingskultur. Og det etablerede banksystem er ikke parat og heller ikke gearet til långivning til den brede befolkning.

Så hold øje med Kina, ellers får vi baghjul!

Ulrik Tarp Jensen flyttede i 2015 til Beijing for at tage en kinesisk MBA. Han er uddannet økonom og har mange års erfaring med Kina.

POST B
PP DANMARK

Returneres ved varig adresseændring

Afsender: **Danmark-Kina**, Marie Belows Vej 14, 8200 Århus N
HUSK at give os besked om flytning på tlf. 86 23 10 12 eller vdk@mail.dk

FOTOS FRA KINA 4
VED JENS SCHOTT KNUDSEN

TÆT-HØJT-DYRT

Hongkong er et af de tættest befolkede steder på jorden. Byens bakkede geografi har tvunget den til at vokse opad, og med 8000 skyskrabere er den blandt verdens højeste byer – næsten dobbelt så mange som i New York. I gennemsnit deler en hongkonger hver kvadratmeter med fem andre, og byen topper gang på gang listen over byer med de højeste leveomkostninger.

Plads i Hongkong er en luksus, og boligpriserne er steget med over 370 procent siden 2003. Manglen på billige boliger har skabt utilfredshed og mindsket Hongkongs konkurrenceevne blandt andre asiatiske finansielle centre såsom Singapore.

Et af de store emner i valgkampen til Hongkongs lokalvalg i marts var boligmangel og den udfordring, det er for lokale hongkongere at få råd til at købe en lejlighed. Og det selv om der siden 2012 i stor stil bygges mikrolejligheder på 20 kvm og derunder.

Opgaven med at få boligmarkedet under kontrol bliver central for byens nyvalgte leder (Chief Executive), Carrie Lam.

Fok Cheong Mansion i Quarry Bay, Hongkong.

- - — - -

Jens Schott Knudsen er dansk fotograf og jurist bosat i Beijing. Mød ham på http://blog.pamhule.com/.